

KÁLVINISTA VILÁG

SZERKESZTI DR. TAVASZY SÁNDOR

Megjelenik minden hónapban kétezzer - Előfizetési díja félévre 60 Lel. Egész évre 120 Lel
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 38
Kéziratok, előfizetési díjak ide küldendők

IV. ÉVFOLYAM

1930. ÁPRILIS 1.

7. SZÁM

Erdély keresztje.

Nemrégiben arról olvastam, hogy amióta India teste megpróbáltatások, szenvedések, keresztbordozások alatt vonaglik, fokozott mértékben nő az érdeklődés a töviskoronás, keresztre feszített király, Krisztus iránt. Ez tényleg így is volt és így van mindenkor és mindenütt. Isten munkatervében a megpróbáltatásnak, a szenvedésnek, az akarat szabad kifejtése, vagy akadályozásának fontos szerepe van. A szenvedő életek fogékonyabbak az Evangélium iránt. Amikor Krisztus megkezdte nyilvános szereplését, Ezsaiás próféciája alapján azt mondja, hogy a szegényekhez, a töredelmes szívűekhez, a foglyokhoz, a vakokhoz és a lesújtottakhoz jött, hogy felszabadítsa őket az épen őket bilincsbe verő körülmények alól (Luk. 4:18—19). Az egyéni és nemzeti élet szegénység, leveretés megszegyenítés, stb. által megbontott egyensúlya áldott lehetőség arra, hogy az egyén, vagy a nemzet elfogadhassa az Evangéliumot.

A mi erdélyi életünknek nagyon hű képét rajzolja meg Krisztus, amikor Evangéliuma hirdetéséhez kezd. Mi épen azok vagyunk, akikhez jött Krisztus. Isten a mai súlyos időkben megadta és hova-tovább mindinkább megadja annak lehetőségét, hogy az Evangéliumot elfogadhassuk. Soha nem volt ilyen közel hozzánk annak a lehetősége, hogy ez a nép megtérjen és megismerje az Evangélium orvosságát, erejét és békességét.

Isten feltétlen akaratára függőleges vonalával átvágtu a mi emberi gondolkodásunk, vágyaink, terveink, érvényesülésünk, gazdagodásunk vízszintes erővonalát. A függőleges által kettőbe metszett vízszintest a függőleges vonal meghatározza. Többé nem marad önmagában: a függőlegessel együtt keresztet alkot. Erdélynek van keresztje. Isten akaratára keresztbe szelte a mi akaratunkat. Ha akartuk, ha nem,

meg kellett tagadnunk magunkat és fel kellett vennünk a keresztet. Ez a kereszt foglalja össze minden nyomorúságunkat, tehetlenségünket, egész életünket. Krisztus azzal hívta maga után követőit, hogy tagadják meg magukat és vegyék fel a keresztjüket; engedjék Isten keresztté szelje egyéni akaratuk vízszintes vonalát. Isten legnagyobb ajándéka, hogy maga-maga ráánk adta a keresztet. Magunktól nem vettük volna fel. Most rajtunk van annak jeleképpen, hogy nem kevesebbet akar velünk, minthogy az Evangélium a miénk legyen.

A kérdés csak az, hogy nézzük ezt a keresztet, keresztnek látjuk-e mai helyzetünk képét?

Én attól félek, nem látjuk, hogy kereszt a ma erdélyi magyar életnek nevezett képzet, hogy épen ez az áldott lehetőségket magában rejtő kereszt a mai erdélyi élet összefoglaló képe. Vagy ha keresztnek tartjuk is, nem látunk tisztábban, mint a szabadságharc után, amikor nemzeti ideológiává értéktelenedett az Evangélium. Golgota alatt mindenki Világost értette és Megváltó alatt Kossuthot. Isten mentsen, hogy én ilyen értelemben beszéljek Erdély keresztjéről. Erdély keresztje megtérésre hívó jel. Jele annak, hogy Isten itt Krisztusban keres a maga céljai számára. Jele annak, hogy velünk az Isten. Ennek a keresztnek tövében erőforrás, életforrás, örömforrás fakad. Ez a kereszt a megmaradás záloga.

A megdöbbentő az, hogy nem ismerjük fel ennek a keresztnek a titkát. Lázadozunk ellene. Elkövetünk mindent, hogy levessük magunkról. Narkotizáljuk magunkat, hogy ne érezzünk. El akarjuk felejtetni. Könnyelműen vigadunk, tékozoljuk magunkat és javainkat, mialatt csontjainkig vág keresztünk elviselhetetlen terhe. Mindent megtesszünk, csak épen öntudatosan nem akarjuk magunkra venni és vállalni terhét, hogy

élet szülessen belőle számunkra. Hordanunk mindenképen kell. Le nem tehetjük, mert Isten rakta reánk. Akaratát, szándékát megváltoztatni emberi akarat képtelen. Ez a kereszt kénytelenség. Ha szabadon, boldog örömmel, öntudatosan vállaljuk, új élet fakad belőle, a rég óta áhitott evangéliumi erőteljes élet. Ha nem ismerjük fel, ha nem vállaljuk szabadon, önként és boldog örömmel, átok, teher, elviselhetetlen, őrgítő fájdalom.

Válasszunk.

A keresztet hordanunk kell! Isten tette ránk!

A keresztet vállalnunk kell. Aki nem vállalja örült és öngyilkos, aki vállalja Isten gyermeke, új erős élet harcosa, tagja, tovább követője.

Mit jelent a keresztet vállalni? Elismerni Isten abszolút fenségét. Kiszolgáltatni életünket teljesen neki, maradék és feltétel nélkül. Megtagadni magunkat. Az ő metsző erejű akaratának zuhanása alá állítani életünket. Teljesen általa befolyásoltatni és meghatározni minden lépésünket. Szerinte élni. Szót fogadni neki. Szabadon és önként tenni, amit kényszerítő erővel mutat minden nap. Ne gondoljuk, hogy ez rossz, hogy ez életellenes valami. Épen ebből születik az élet. Ez az akarat, amelyik érvényesül a világban. Hatalmas, sodró erőként megjelenő akarat ez. Aki szembe áll vele, aki nem azt a pályát futja amelyre nézve teremtetett, elsodródik, széttiporatik általa. Aki behelyezi magát, azt előre viszi, abban léletté válik.

Hogy nézne ki a mi életünk a kereszt jegyében?

Egyéni életünket nem úgy látnánk, mint a mai gazdasági, társadalmi, politikai viszonyok szelének örült forgatagába került száraz falevelet. Életünket Isten tenyerében nyugvó, elrendelt életnek ismernénk. Többet gondolnánk a lelkiekre. Annyit áldoznánk egyházainkra, iskoláinkra, kulturális intézményeinkre, ifjúságunkra, amennyit ma pálnakára, borra, bábra, felesleges cicomára, divatra és más ilyen apróságokra kidobunk. Ez épen elég lenne arra, hogy harminc-negyvenszeresére fokozódjék az egyházak, az iskolák, a kulturális intézményeink munkája. A dolgok természetes rendje is ez. Nehezen tudom elképzelni, hogy azok a szörnyű katasztrófák, amelyekel átmentünk, amelyek között vagyunk és amelyek ma készülődnek, szabad nekünk olyan fényűző, tékozló és könnyelmű életet élnünk, amilyent élünk. A kereszt napvilágra hozná, hogy nincs gazdasági válság; a pénz megvan, csak nem Isten akaratára szerint használjuk és nem oda adjuk, ahová kell. Legyünk nyugodtak, amíg ezt nem

látjuk, a gazdasági lezülles csak nőni fog. Ha megtérünk, több pénzünk lesz, mint amennyi kell. Csak igaz, hogy az Isten gondoskodik az övéiről! A kereszt egygé tenne. Alatta megbékülnénk. Nem lenne egyéni akarat, amelyik széthuzna annyifelé ahánnyan vagyunk. Ha egyénenként Isten uralkodna felettünk, egyek lennénk Benne, akaratára szolgálatában. Neki csak egy akarat van. Olyan fájdalmas jele az annak, hogy nem ismerjük a keresztet, az a sok széthuzás, intrika, pártoskodás, ami az egyházi, nemzeti, politikai és kulturális életben folyik.

A kereszt felismerése gyökere lenne a komoly evangéliumi munkának. Amíg jobban éreztük Erdély keresztjének fájdalmas súlyát, több szó esett ezekről a munkákról. Mélyebben a lélekbe néztünk, lelki életet éltünk. A közömbösség, az eltompulás, a külső dolgok hangsúlyozása mindig azt mutatja, hogy a keresztet nem akarjuk vállalni. A kereszt alatt nyulnának fel a lelkek elrejtett erő-csatornáit és ezekben bezudolna az Evangelium ereje, az egyetlen megtartó erő. Az élet, a megmaradás, az örök élet ereje.

Erdély keresztje ne legyen sírkereszt a népek nagy temetőjében. Isten nem annak szánta.

Elkövetkező napjaink Krisztus keresztje felé visznek. Ma a legaktuálisabb, a legfontosabb dolog a mi egyetlen életkérdésünk felett és annak megoldása felett: Erdély keresztje felett gondolkodni, az előtt megtérni és abból új életet meríteni.

Kolozsvár, 1930. március.

László Dezső.

Meddig még?

„Vigyázó! meddig még az éjszaka, meddig még az éj? Szólt a vigyázó: Eljött a reggel!“

És. 21:11–12.

„Nem leszel tiszta ezután se? Meddig még?“

Jer. 13:27.

Mindkét próféciából, mint égő türelmetlenség csap ki a felkiáltás: „Meddig még?!“ És nem ok nélkül, mert ami késik, az az Isten uralma a szívekben. Itéletet hirdet mind a kettő: Ézsiás a Duma népe (Ismael utódai), Jeremiás Jeruzsálem pa-

rázna lakói ellen, mert mind a két nép féltelenül vétkeztek. Meddig még?

Az egyikben a prófétát kérdi Isten: meddig még az éj — azaz a bűn uralma. És Ésaiás, a vigyázó, felel rá: „Eljött a reggel.“ Az ő szívében már Isten az Ur. A másik kérdést az egész néphez az egész világhoz intézi az Ur, Jeremiás által: „Nem leszel tiszta ezután se? Meddig még?“ Am nines a jeruzsálemiektől válasz..

Vajjon mi sem tudnánk felelni rája?

Ma már nemcsak az Ésaiások, Jeremiások jövőbe-látó szeme előtt — mindnyájunk előtt nyilvánvaló, hogy elmúlt az éj. Megtörte sötétjét a bethlehem-i csillag, megvilágosította, hogy még a Golgotha se tudta elhomályosítani, többé. Elmúlt a bűn uralma, mert Krisztus legyőzte azt. És kétezer év óta, a vigyázók bizonyoságtévő, istenadta felelete hirdeti a Bibliában, hogy: „Eljött a reggel — azaz uralkodik az Ur.“

S nem leszel tiszta ezután se? Meddig még?

Vigyázó! Tőled kérdi az Ur: meddig még az éj? Felelsz-e, hirdeted-e az egész világon, hogy nines többé éjszaka? Vagy odasülyedtél már te is azok közé, akik nem tudnak felelni már, akikre hull, hull, mint súlyos ostor a vád: „nem leszel tiszta ezután se.“ Bűnben születél, mindig volt vétkeid, de a világ is olyan volt, mint te. Am már megtudtad: Krisztus vére megmosott, Isten megbocsátott — nem leszel tiszta ezután se? Annyiszor beláttad, rossz a természeted, átkos a szenvedélyed, nem tudsz megújulni, kell az ő Szentlelke; „Eljött a reggel: a magasságos Isten az ő lelkét adja — nem leszel tiszta ezután?! Meddig még?

Meddig ül a sátán éje a lelken?

Meddig várjon a világ a példádra, élted nyugalomra — Isten, szerető Atyád szíved válaszára?!

Virrasztónak nines nagyobb öröme, mint a hajnal megérkezése. Ezért boldog, áldott az a vigyázó, aki hirdetheti:

Eljött a reggel!

H. J.

Terjesszük a

**KÁLVINISTA
VILÁG-ot,**

min! a
romániai
magyar refor-
mátusság igazi
kálvinista ön-
tudatú, irányú
és szellemű
lapját!

A böjt értelme.

A böjt értelme a református köztudatban nines eléggé tisztázva. Egyszerűen az, hogy mi nem böjtölünk s ezért ez a kérdés ránk nem tartozik, nem állítható elvi szempontból, mert egyházunk máig is megkülönbözteti a böjti időt, még ha csupán jelzi is ezt a böjti úrvacsoraosztással; gyakorlati szempontból pedig azért nem, mert hiveink legnagyobb része tényleg böjtöl, ha máskor nem, hát Nagypénteken.

Először is le kell szögeznünk, hogy az nem böjt, hogy valaki húst és zsirósat nem eszik, de alaposan jóllakik böjtös babbal, szárdiniával vagy egyébbel. Ehhez nem kell önmegtagadás. Emlékszem: valósággal örömmel vártam gyermekkoromban a Nagypénteket, mert nagyon szerettem a szárdiniát s ilyenkor biztosan kaptam mindig. Az Ur Jézus böjttéről így ír a Szentírás: „nem evék sem: mit azokban a napokban“ A-test megtagadása tekintetében igazabb a zsidók böjtje, akik még vizet sem isznak böjti napon.

De mi a böjt igazi értelme számunkra?

Nézzünk a mi hitünk fejedelmére, az Ur Jézusra; a feleletet Ő adja meg nekünk. A Bibliában ezt olvassuk Róla: „Akkor Jézus viték a Lélektől a pusztába, hogy megkísértesék az ördögtől. És mikor negyven nap és negyven éjjel böjtölt vala, végre megéhezék.“ (Máté 4:1—2.)

*

Jézus böjtölt, ez tény. Három evangélista is tudósít róla, hogy negyven napig volt a pusztában (Máté 4:1—2, Márk 1:12—13, Lukács 4:1—2.) s bár kifejezetten csak kettő (Máté és Lukács) mondja, hogy böjtölt (a szót magát is „nézsteüzász“ csak egyikük használja, Lukács azt mondja, „uk efágen uden“, azaz „nem evett semmit“), semmi okunk sincs kételkedni benne, annál is inkább, mert negyven napi pusztai tartózkodás nem volt lehetséges enélkül, minthogy az Ur Jézus a maga isteni hatalmát nem használta táplálékszerzésre — nem változtatta a pusztá köveit kenyerekké. (Mt. 4:3—4.)

Az Ur Jézus tehát böjtölt. Böjtölése azonban más volt, mint a zsidóké. Kiténik ez nyomban, mihelyt megkeressük, hogy mi a zsidó böjt eredete. A választott népnél kezdetben egy évben egyszer böjtöltek és pedig akkor, mikor a főpap az egész nép bűnéért áldozott. (III. Móz. 16:29—34.) A test megsanyargatásával, a böjttel tehát a zsidók Istent akarták megengesztelni, megbocsátásra bírni. S bár később minden nagyobb nemzeti katasztrófa alkalmával böjtöltek, sőt az Ur Jézus idejében sokan (pl. a farizeusok) minden héten kétszer is (hétfőn és vagy csütörtökön, vagy pénteken): ezeknek a böjtöknek is, legjobb esetben, az Isten kiengesztelése volt a célja, nem egyszer azonban csak embereknek való tetszelgés (Máté 6:16—18), képmutatás. Merőben más ezekkel

szemben az Úr bűjtölése. Neki nincs bűne, a bűjt tehát nála nem vezeklés. Istent nem akarja kiengesztelni, mert tudja egyfelől, hogy Isten szereti őt, másfelől azt is, hogy ha haragudna, az Isten haragját nem lehetne soha étel-italról való lemondással kiengesztelni. S nem is bűjti napon bűjtől az Úr, mint a kegyes zsidók, akik így akartak érdemet szerezni, bűnhocsánatot s üdvöt nyerni Istentől.

Az Úr Jézus a pusztában van, amikor bűjtől: a Lélek vezérli oda. Nem az embereknek bűjtől, de nem is azért, hogy ezáltal Isten előtt kedvességet nyerjen. Nem is bűjtőlni ment a pusztába, hanem, hogy „megkísértessék az ördögtől“ Jézus érzi a sátán közeledését s tudja, hogy mielőtt másokban megkezdí a sátán elleni harcot, előbb önmagában kell a győzelemről bizonyosságot szereznie. *Az Úr Jézus készül erre a harcra, a sátánnal való nagy, döntő leszámolásra s e készüléskben az egyik eszköz a bűjt.* Bűjtől, hogy kevesebbet törődve a testtel, annál többet törődhesen a lélekkel, hogy figyelmét önmagáról egészen elvonva, egészen Istenre tudja irányítani. Bűjtje nem érdemszerző, nem ad erőt sem, de háttérbe szorítja azt, ami testi, hogy előlépjen a lelki. Bűjtje nem imádság, de bűjtölve többet és jobban lehet imádkozni. Bűjtje nem a legnagyobb önmegtagadás, amire képes és nem az az önmegtagadás, amit Isten kíván, de jele annak, hogy arra is kész és képes.

A bűjt után jött a megkísértés: a belső küzdelem a sátánnal. És az Úr Jézus győzött. *De előbb győzött a kísértés-hordozó test fölött a bűjtben.* Az Úr Jézus bűjtölése tehát igazi bűjt volt, nem azért, hogy mikor bűjtött, meddig bűjtött, mit evett és mit ivott, hanem azért, mert utána a sátánra való diadal, a kísértésben való megállás következett. *A bűjtnek tehát önmagában nincs értelme: a bűjt értelme az utána következő diadalban van.*

*

Világos most már, hogy Istennek nincs szüksége a mi bűjtünkre: nekünk van szükségünk rá. Tehát bűjtöljünk? Az Úr Jézus nem ad erre kifejezett parancsot, megmondja azonban előre, hogy bűjtölni fogunk. (Luk. 5:35.) De ez a bűjt már más, mint a régi. Más *formában*, mert *titkos*, nem nyilvános és embereknek is szánt bűjt (Mt. 16:18) s nem időhöz kötött, kényszerű, hanem *önkéntes* önmegtagadás akkor, mikor a pusztába visz a Lélek, mikor elhagyatottaknak, gyengéknek érezzük magunkat a közelgő kísértések előtt. És más ez a bűjt *tartalmában* (Luk. 5:36—39), mert nem akar többé érdemet szerezni, bünt helyrehozni, érdemet, üdvöt szerezni úgyse képes az ember, de tudjuk azt is, hogy Isten nem haragszik és üdvöt ad, mert *mindent helyrehozott az Úr Jézus legnagyobb bűjtje: érettünk való keresztalála*,

Horváth J.

Testvéri kérés.

Református Testvéreink!

Aninosza bányatelep, a pusztuló hunyadmegyei magyarság egyik véghelye, a déli Kárpátok tövében. Zsilvölgyi református gyülekezeteink között ez a legkisebb (lélekszám 800 körül hullámzik, még pedig állandóan a munkáselbocsátások és felvételek miatt) és a legifjabb (csak 1928. január elseje óta anyaegyház).

Imahelyiségül egy iskolatermet adott használatra bányagazgatóság, amiből most ki vagyunk tiltva, minthogy az iskolát átvette az állam. Lelkészi lakást a bányatársulat biztosított, de ez évben már erre is házbért vetett ki. Az egyháznak pedig egy talpalatnyi helye, semmi vagyona, azon a 135.000 lejen kívül, amit templomépítési alapra a takarékbba gyűjtöttünk.

Mindennapi imánk lett, hogy templomot építhessünk.

Es most Isten jelét adta, hogy meghallgatott: itt, ahol szinte lehetetlen megfelelő helyet találni, a bányagazgatóság kérésünkre, rendelkezésünkre bocsátott egy templomnak alkalmas területet, ha építünk rá. Isteni indítást láttunk ebben és azonnal elhatároztuk, hogy az Ő akaratával templomot építünk. Önkéntes adományokból. S a már tavaly megindított önkéntes templomépítési alapra presbitereink a legutóbbi gyűlésen 15.000 lejt ajánlottak fel önként. Tudjuk, hogy az áldozatban nekünk kell elől járnunk. Amit lehet, magunk fogunk megcsinálni, a bányamunka melletti szabad időben. De mivel a templom így is belekerül 4—500 ezer lejbe, mindnyájatok imádságára és testvéri segítségére is szükségünk van. Hisszük, hogy minden gyülekezetben akad egy-két adomány. Emlékezzünk, már a jeruzsálemi templom építésekor hirdette Isten: „Enyém az ezüst és enyém az arany, azt mondja a Seregeknek Ura.“ (Aggeus 2:8.) Lelkipásztor testvéreinket szeretettel kérjük, sziveskedjenek e kérést a templomban felolvasni s az összegyűlt adományt, bármilyen kevés is, folyó évi július hó 1-ig egyházunknak elküldeni Horváth Jenő ref. lelkész címen, Aninosza-Aninosza, jud. Hunedoara (Hunyad m.). És szeretettel kérünk mindenkit, akihez kiáltó szavunk eljut, imádkozzék velünk, hogy az Úr hajléka megépüljön köztünk, de különösen, hogy a sziveink is megépüljenek a Krisztus gyógyító hatalma által, hogy az új templomba új szívet vigyünk be.

Aninoszán, 1930. január hó 26-án.

Az aninoszai református egyházközség.

Eladó Tótfalusi-féle képes-

biblia a kolozsvári belvárosi ref. lelkészi hivatalnál (Str. Crălnicanu 2.) Farkas-utca 2. — Érdeklődők forduljanak a nevezett lelkészi hivatalhoz.

A francia protestántizmus és a délfranciaországi árvizek.

A délfranciaországi árvizek katasztrófális arányairól a napilapok híradásai alapján kimerítő képet nyerhettünk, de hogy ez az árvíz mekkora veszedelmet rejt magában a francia protestántizmusra nézve, arról sejtelmünk sem volt. A napokban vettük *Raoul Allier* úrnak, a párisi theologiai Fakultás dékánjának terjedelmes levelét, amelyben feltárja ennek az árvíznek egész veszedelmét és a francia protestántizmus jövőjére való kihatását.

Allier úr megállapítja levelében, hogy a francia protestántizmus tragikus szituáció előtt áll. Példákat sorol fel, hogy megmutassa a katasztrófa nagyságát. Montauban-ban két református gyülekezet van, amelyek közül az egyik 850 családot foglal magában. Ebből 600 járt szerencsétlenül, 400 annyira jutott, hogy minden vagyonát elveszítette. A másik gyülekezet 200 családból áll, ebből 60 árvízkárosult és több mint 50 mindenét elveszítette. Corbarieu-i egyházközség temploma összedőlt, 80 család közül 76 károsult, 72 minden tulajdonát elveszítette. A Iagarde-i egyházközségben minden család károsult, körülbelül 80 család mindenét elveszítette. Ezeket a példákat sokszorozni lehetne — folytatja Allier úr.

Ezt a szomorú képet a jelenben a testvéri szeretet és áldozatkészség példái enyhítik. A segélyezések a legnagyobb távolságokról megindultak s a gyűjtés minden vidéken a legszebb eredménnyel folyik. A francia társadalom egész érdeklődését az árvízkárosultak segélyezésének ügye foglalta le és minden adománygyűjtés erre az egyetlen célra történik.

Kétségbeejtően szomorú azonban az a jövőendő, amelynek a francia protestántizmus elibe néz. „*A nantes-i ediktum visszavonása óta — mondja Allier — ez a legvégtetesebb katasztrófa.*” Ennek a súlyos megállapításnak a magyarázatát abban adja, hogy a francia protestántizmus termő talaja a vidék volt és ez már hosszú idő óta kezdett elnéptelenedni. Ez az elnéptelenedés — az utóbbi években — már teljes erővel megindult. Az árvíz katasztrófa teljessé tette ezt az elnéptelenedést. Sok vidéken s éppen a protestáns falvakban, a szántóföldekről a termő talajt a víz elsodorta s vastag kavicsréteggel fedte be s ezzel nem egy helyen a földművelés egészen megsemmisült. A földművelésből élő falusi lakosság, amely nagyobb gyülekezetekben csoportosult s így az egyház részéről könnyen megközelíthető volt, most még nagyobb arányokban húzódik a vá-

rosokba s ott úgy elszóródik, hogy nem lehet többé összegyűjteni. „*A szélszórtságban élő protestánsok száma rendkívüli nagy arányokban megnövekedett — mondja Allier úr. A nagy római katolikus tömegekbe való szétszóródása a francia protestánsoknak, az a nagy veszedelem, amely az árvíz katasztrófa következtében, egészen fenyegetővé vált s a francia protestáns egyházakat létükben támadta meg. Ennek a híradásunknak a kapcsán felhívjuk olvasóinkat, hogy jöjjenek francia testvéreinknek adományainkkal segítségükre. Az adományok lapunk szerkesztőségéhez küldendők. Azok eljuttatását szívesen vállaljuk.*”

Ts.

A valdenscek.

Igen kevesen tudják, hogy nekünk magyaroknak Oroszországban sok rokonunk él; és azt még kevesebben, hogy ezek a mi rokonaink nagyon jól tudják, hogy van nekik arra nyugaton egy gazdag, művelt rokonuk, akit úgy hívnak: magyar. Ilyen formán vagyunk a valdenscekkel is. Vald Péterről hallottunk, de utódairól, követőiről vajmi keveset. Pedig érdemes egy pillantást vetni azokra az utódokra, akik yérükkel, életükkel, minden munkájukkal az evangelium tüzét élesztették, táplálták évszázadokon át, — megelőzve a reformációt is. — Itália népe számára.

A valdenscek főfészke Piemonte-ban, a róluk nevezett Valdensertalban van. Itt telepedett meg Valdus Péter 1183 körül tanítványival. „*Lugdunorum patuperes*”-eit hamarosan megszereti a völgy földművelő népe. Csakhamar az egész környék Vald Péter tanítványa lesz. Az evangelium megeremti a maga propagálót. Bejárják egész Itáliát, buzgón hirdetve mesterük tanításait. Kalábriát egész hatalmuk alá kerítik. Virágzó kolóniákat létesítenek. Kezdetben a katolikus egyház nem veszi őket komolyan. Erőszakosan csak 1561-ben lép fel ellenük. E kegyetlen harcban Kalabriában több, mint 2000 valdi pusztul el.

A sok üldözésnek, lenézésnek kitett valdenscek a reformációt tárt karokkal fogadják. Svájc reformátorainak: Zwinglinek, Kálvinnak gondja volt reájuk. Előbb Zwingli, később Kálvin hatása alá kerülnek.

A reformációra feleszmélt katolikusok kegyetlensége ezután még nagyobb erővel tombol. A vértanúk, a száműzetések egész sora következik. G. L. Pascale kalábriai papot, az Újszövetség olasz nyelvre fordítóját, Rómában 1560-ban megégetik. G. Varagliá-t, akit Kálvin küld Itáliába, 1558-ban Turinban megégetik. H. Araud (1641—1721) papot, G. Gianovello katonát, Antonius Legert és unokaöccsét, Joh. Leger moderátort száműzik. Szenvedésük, elnyomatásuk oly nagy ezekben az időkben, hogy a külföld figyelme is feléjük fordul. Mil-

ton, a nagy angol költő, egy költeményben megemlékszik a valdensok szenvedéseiről. 1848-ban véget érnek a megpróbáltatások, a református egyház szabadon szervezkedhetik.

Egyházi szervezetük presbiteri elveken nyugszik. Van a héttagú „tavola” (kormányzótanács) élén a moderátorral. A moderátor lakhelye Róma (6 hónap) és Torre-Pellice (6 hónap). A heidelbergi kátét és a II. Helvét hitvallást ők is magukénak vallják. Mindenben kálvini alapon állanak, csak az úrvacsoratanban tartanak Zwinglivel.

Az iskolázásra nagy gondot fordítanak. Theologiai szemináriumuk van már 300 évvel a reformáció előtt „Schola dei Barbi in Pra del Torno”, hol az evang. tüze sohse húnyt ki. Ezelőtt 75 évvel létesül új theológiájuk Rómában, ahol 1928-ban 60 papjelölt tanult. Van egy gimnáziumuk, egy liceumuk Torrè-Pellicében. Van kb. 40 elemi iskolájuk, egy 35.000 könyvből álló könyvtáruk, hat kórházuk,¹ gyermek, szegény és aggmenházuk.

A bel- és külmisziói élet nagyon kifejelett. Az élén „A történelmi valdensok egyesülete” áll. Kilenc külmiszióáriusuk dolgozik Afrikában s végez áldásos munkát. A vasárnapi iskola, a bibliakör minden gyülekezetben megvan.

Az egyházi irodalmuk is szép eredményekkel dicsekedhet. A bibliát több ízben kiadták francia és olasz nyelven (mindkét nyelvet egyformán beszélnek). Az első francianyelvű bibliafordítást részükre P. R. Olivetanus, Kálvin unokaöccse, adja ki. Nevezetes a Diodati olasz nyelvű bibliafordítása. Újabbban Luzzi propagálta a teljes biblia olasznyelvű kiadását. A mű elkészítésével és kiadásával őt bízták meg. Tizenkét kötetes magyarozatos bibliája pár héttel ezelőtt hagyta el teljes egészében a sajtót. Két egyházi hetilap „Lux lucet in tenebris” c. jelenik meg olasz és francia nyelven. Nagyszámú tudományos és építő egyházi könyvet adtak ki.

Több neves író és művész is került ki közülök. Igy: A. Muston költő és történetíró; P. Paschetto, híres festő és mások. Újabbban irodalmi és egyházi kormányzati téren Johan Rostagno (pap és theologiai tanár, Róma); E. Comba és fia híres egyháztörténész; T. Longo (zsídó és görög exegota) emelkednek ki és tartják össze a kevés számú és egész Itáliában szétszórt református gyülekezeteket. A kapcsolatot igyekeznek fentartani és ápolni a külföldi nagy református egyházakkal. Svájc, Németország, Amerika, Hollandia igaz segítő barátaik voltak az idők folyamán.

Az egyház vezetői nagyon vigyáznak arra, hogy az evangélium minél tisztábban, erőteljesebben és nagyobb körben hirdettessék. Min-

¹ Ajánlom azok figyelmébe, akik a református kórház érdekében indított kerületi akciót nem támogatják, vagy annak megvalósítását halogatni kívánják, de azoknak is, akik közönyösen mennek el mellette. Figyeljék meg: 35.000 lélekszám mellett hat kórháza van az olaszországi valdens egyháznak!! Szerk.

den nagyobb olasz városban van egy-két templomuk, imaházuk, egyesületük. Gyülekezeteik száma kb. 120, amelyekről kb. 100 lelkész gondoskodik. Az összes valdensok száma Olaszországban 35.000; az amerikai kolóniákban 15.000. Számuk erősen gyarapodik.

A katolikus papságtól erősen befolyásolt kormányhatalom sok akadályt gördít működésük és munkájuk elé. Az állami közélet teréről igyekeznek őket leszorítani s a népet ellenük tüzelni. De minden hiábavaló. Az evang. világossága terjed. Mussolini nagyon meg van elégedve a szorgalmas, becsületes és szigorú erkölcsű földmivelő és kereskedő valdensekkel. Becsüli őket, mint a kultúra terjesztőit, akik nagyon vigyáznak arra, hogy köztük irniolvadni nem tudó ember ne legyen. A katolikus papság támadásainak élet igyekszik tompítani. Ezzel fegyverezi le őket: „a valdensok nem protestánsok, hanem valdensok”. Különben a szektáknak nem barátja. Működésüket szinte lehetetlenné teszi.

Az evangélium erőteljesebb kibontakozása jórészt az alsóbb néposztály bálványozó, pogány fanatizmusán és a művelt osztály vallásos közömbösségén megtörik. Mindezek ellenére meg nem szűnő bizalommal, lankadatlan buzgalommal, a legnagyobb akadályoktól sem rettenve vissza, hirdetik az Igét beszéddel és cselekedettel. Minél több akadály, annál nagyobb hit; minél több szenvedés, annál nagyobb türelem; minél több munka, annál nagyobb szolgálat. Ez az a lélek, amelyik oly vértanukat teremt, mint St. Brunus, aki az égő máglyáról kiáltja oda kegyetlen gyilkosainak: „Az! gondoljátok, megöltök; nem, életet adtok!”

A valdensok életet akarnak. Nem ebből a világból valót, nem a világ szerintit. Azért az életért pedig kevésnek ítélnék gazdagságot, előnyt, magát az életet is. Az evangélium harcok katonái ők. Sok munka, nagy feladat vár rájuk.

Basel.

Sass Kálmán.

Hazatért testvéreink.

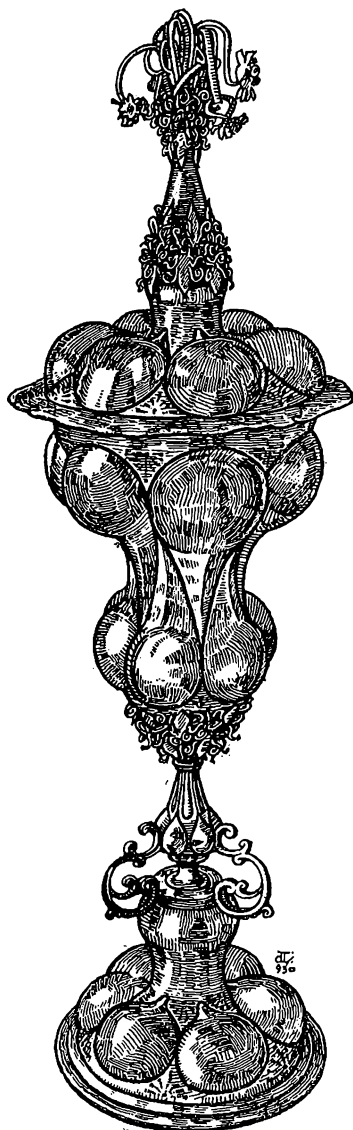
Kovács Sándor vajdahunyadi lelkész 59 éves korában, február 19-én hazatért a mennyei hazába. Különösképpen kiváló adminisztráló képességeivel tünt ki paptársai közül. Ennek a hűség munkájának emlékéért őrzi jól megszervezett egyházközsége, amely gondos pásztorát siratja az elveszítettben.

Dénes Dezső felsősófalvi lelkész 44 éves korában, február 1-én eltávozott ebből a világból. Nemeslelkű, tisztaszívű pásztor volt, aki önfeláldozólag életét adta az ő juhaiért. Sokat veszített szép kis családja, de sokat veszített az erdélyi Sion is, mert igazán hűséges pásztorát veszített el benne.

Bartha Lajos, a kolozsvári theologiai Fakultás IV. éves hallgatója, rövid szenvedés után, 26 éves korában, március 16-án eltávozott a földi életből. Szelid és alázatos szívvel követte Urát s a Benné való élet erényeivel ékes volt az ő élete. Berében, Szatmármegyében temették el.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

Ady László: *A székelyföldvári református egyházközség története.* Debreczeni László rajzaival. Torda, 1930. Nagy nyolcadrét, 50 oldal. Ady László székelyföldvári fiatal lelkész azzal kezdte meg lelkészi

A székelyföldvári egyházközség régi szép kelyhe.

működését, hogy alapos utánjárással összeszedte kicsiny egyházközsége történetére vonatkozó történelmi adatokat. Ezzel példát mutatott arra, hogy nem lehet valaki egy gyülekezet lekipásztora, ha nem ismeri a saját egyházközsége történetét. Ady László azonban nem is csak összeszedte egyházköz-

sége történetének adatait, de *úgy* gyűjtötte azokat össze s *úgy* dolgozta fel, hogy az dicséretére válnék egy tudományos grádusokkal felékesített egyházhistorikusnak is. Pontos, exact, minden adatról számotadó, sehol el nem sietett, minden megállapításában meggondolt és tárgyilagos: ezek azok a jellemvonások, amelyek Ady Lászlót kész egyházhistorikusnak minősítik. Aki így tud történetet írni, annak nagy kötelességei vannak ezen a téren. Művét ajánljuk mintául azoknak, akik elérkezettnek látják az időt, hogy egyházközségük történetét megírják.
T. S.

Keresztyén kritika

A szabadkőművesség és kálvinizmus. A szabadkőművességről írott cikkünk mellett és ellen elhangzott véleménynyilvánítások között különösképpen érdekes az a kifogás, amelyet erdélyi magyar közéletünk egyik kiváló és régi harcosa emelt, amikor a kálvinizmus szempontjából azt hangsúlyozta, hogy a kálvinizmus elvi követelménye szerint a kálvinista embernek mindenütt ott kell lennie, ahol alkalma nyílik universális keresztyén gondolkozása érvényesítésére és szolgálatára. Hangsúlyozta, hogy a kálvinizmus nem zárkozhatik el s nem élhet visszavonult és eksklusív életet, tehát a kálvinista embernek a szabadkőműves páholyokban is ott kell lennie. Erre a komoly és helytállóknak látszó felfogásra, amely másoknak a lelkében is felmerülhet, meg kell tennünk a magunk megjegyzését. Először is kétségtelen, hogy a kálvinizmus nem élhet a saját társadalmi keretei közé visszavonult életet. Ki kell lépnie s mint a kovásznak a tésztát, át kell hatnia az egész társadalmi életet s vinnie kell minden irányba a benne élő evangéliumi lángot, hogy a körülötte lévő sötétséget áthassa. Azonban a kálvinizmus soha le nem kötheti magát semmiféle idegen szellem által. A kálvinizmusnak csak *egy* törvénye lehet, amelyet az Isten Igéje ír elő, csak *egy* igazság előtt hódolhat, amely az Igéből sugárzik felé, csak *egy* tekintély és egy mérték alatt állhat, amely az élő és testet öltött Igében: a Krisztusban áll kiabrázolván előtte. Ebből következik tehát, hogy a kálvinista ember nem élhet

olyan közösségbe, amely törvényeivel, szokásaival, szellemével, befolyásával és homályba vesző céljaival keresztyén szabadságában korlátozza és szellemisége szabad érvényesítésében egy párt, egy klub, egy érdek irányában megkötözve tartja. A kálvinista ember nem szolgálthatja ki magát szándékosan olyan kísértéseknek, amelyek juhoknak ruhájában öltözötten közelédnek feléje. Nem keveredhetik bizonytalan szellemű emberek sokaságába, ahol eleve meg van kötve a gondolkozása és a szíve, eleve meg van határozva cselekvésének iránya és célja. *Kálvinista embernek világosan kell látnia, hogy a szabadkőmivesség azzal csupta be mindenha a világot és jámbor hiveit, hogy elveivel minden konfesszió felett állónak vallotta magát, miatt az egészen önző egyéni érdekképviseletek legkizárólagosabb konfesszióját alkotta meg s elközömbösítő általános elveivel a legtisztább keresztyén eszményeket csúfolta ki és vetette meg.*

A kártyaszenvedély. Az utolsó két évben valóságos rómi-láz hullámmozott végig az erdélyi városokban s magyar társadalmunk széles rétegei, különösen megfogyatkozott intelligenciánk férfi és nőtagjai bódult lélekkel, a szenvedély egész lekötöző erejével vetik oda magukat a kártyajáték haszontalan szórakozásainak. A kártyajáték veszedelme ma a mi magyar kisebbségi társadalmunkban nem abban áll, amit a szerencsejátékok jelentettek. Ma már a magyar embernek nincs mit kártyára tenni. Nem is a pénzét, nem is a vagyonát kockáztatja ma, hanem mindezeknél sokkal többet és nagyobbat: a lelkét és érdeklődését. Ezeket a legdrágább javakat köti le a kártyaszenvedély. Bárhol forduljunk meg Erdélyszerte, társadalmunk legértékesebb és legintelligensebb tagjai között egész csomó olyan emberrel találkozunk, akik szabad estéik hajnalbanyuló hosszú és drága óráit és lelkük legjobb érdeklődését és figyelmét pazarolják rá erre a haszontalan, idegpusztító szórakozásra. *Mennyi drága intelligenciát, figyelmet vesztegetnek el napról-napra, amiből ha csak egy kicsiny hányadát fordítanánk a magyar sors annyi súlyos kérdése felett való viaskodásra és tusakodásra, bizonyosak vagyunk, hogy nem lenne annyi megoldatlan kérdésünk, mert nem lenne olyan fagyasztó az Istenországával és a nagy magyar ügyekkel szemben való közönbösség.* A magyar társadalomnak valamiképpen ki kell jözanodnia ebből az ostoba szórakozásból s magához kell térnie s meg kell gondolnia, hogy az Uristen szellemi erőt s drága és megfizethetetlen napjait és óráit sáfárságra adta, amelyekért felelősséggel tartozik.

F. S.

Az olasz magyarázatos biblia. Mostanában jelent meg teljes egészében Giovanni Luzzi 12 kötetes magyarázatos bibliafordítása olasz nyelven. Az evangélium igazsága oly erőteljes kifejezést nyer ezen művekben, hogy az olasz kath. egyház jónak látta egy új katolikus magyarázatos biblia kiadásával e művek hatását ellensúlyozni.

A nők papválasztó joga. A berni kantonban nagy szavazattöbbséggel tették törvénné a nők papválasztó szavazati jogát. Ez az újítás sok vitára adott okot, annál is inkább, mert itt a nőknek még parlamenti tagokat választó szavazati joga sincs.

Adakozás. A svájci protestáns egyház segélyező egyesülete a kollektáik által befolyt összegből a diaspora gyülekezetei felszegélyezésére 14 millió lejt fordított. Nagyobb segélyben (1 és fél millió) az ausztriai diasporákat részesítették. A svájci katolikus hívek erre a célra aránytalanul többet gyűjtöttek.

A skóciai egyházak egyesülése alkalmából igen értékes könyvet adott ki a református világszövetség titkára, I. R. Fleming. A mű címe: „The Story of Church Union in Scotland.” Magába foglalja 1560-tól az egyesülési törekvés kezdeteit és előhaladását.

Egy vallomás. „Nekünk a szabad gondolkodó semmit, de a vallás mindent jelent” s németországi proletár szabadgondolkodók erőszkos vallásellenes agitációjára teszi e szép bizonyítást egyik nagy val. szocialista a dolgozó nép Sontagsblatt-jában.

Németországban a berlini róm. kath. püspöknek a szociáldemokrata kormány egy 100 szobás palotát bocsátott rendelkezésére. A német evangélikus lapok érzékenyen emlegetik, hogy ezzel szemben a magdeburgi új generálszuperintendens még megfelelő bérlakáshoz sem tud jutni. Kolthaus azonban erre azt jegyzi meg, hogy „mi evangéliumiak ily dolgokban másként gondolkozunk, mint a rómaiak. Mi azt kívánjuk, hogy a mi generálszuperintendensünk egyszerű életfolytatásukkal is példaként világoljanak a lelképászorok előtt. Egy palotában lakó generálszuperintendens a mi számunkra feltűnő, sőt gyanús figura volna.”

A magyar állam 289.871 hadirokkantat segélyez. A segélyezés összege a múlt évben 19 millió 240.000 pengő volt.

Amerikában a mi pénzünk szerint körülbelül 210.000 Leu gyűlt össze dollárokból a portamboyi független magyar egyházközségben a karácsonyi ünnepek alkalmával. Pedig az adakozók nem latifundiumok birtokosai, hanem legtöbbször bányamunkás, ipari alkalmazott és heti bérből élő szegény ember.

Magyarországon az országos presbiteri szövetség megalakulása és a Magyar Presbiter c. lap megindulása óta egymást követik a vidéki egyházmegyei presbiteriumi konferenciák. Ilyen volt legutóbb Pécsen, ahol a baranyai presbiterek közül kb. 120-an gyűltek össze.

Budapesten az oldalági örökösök megtámadták egy nemrégiben elhalt budapesti egyetemi tanár végrendeletét azon a címen, hogy a rendelkező, a végrendelet megírásakor már nem volt szellemi képességei teljes birtokában, mert a végrendeletben családtagnak nevezte cselédjeit. A bíróság elutasította a keresetét azzal az indokolással, hogy a régi magyar álláspont szerint a cseléd is családtagnak számít, a végrendeletben szereplő háztartási alkalmazott pedig mintaképe volt a hűségesebb léleknek.

A kolozsvári református Ifjúsági Keresztény Egyesület 500 Leies pályadíjat tűzött ki az Egyesület részére készíthető jelvénytervezetre. Az Egyesület célját és irányát legjobban kifejező jelvény tervezet lesz az Egyesületnek a hivatalos jelvénye. A beküldési határidő 1930 május hó 1.; a beküldés helye: az Ifjú Erdély Kiadóhivatala, Kolozsvárt, Református Theologia.

Budapesten a cukorutcai polgári leányiskolában női ügyességi versenyt rendeztek. A verseny legérdekesebb száma az elméleti főzőverseny volt. A versenyzők azt a tételt kapták, hogy 30 pengő heti kereset mellett csinálják meg egy 3 tagú tisztviselő-család vagy egy 5 tagú munkáscsalád heti étlapját.

Németországban adatokat gyűjtöttek össze, hogy egyes országokban a lakosságnak mennyi az átlagos évi jövedelme. Ezek szerint, egy angol polgár átlag 1500 márkát, egy holland polgár 1400 márkát, egy svájci polgár átlag 1400 márkát, egy francia polgár 1000 márkát, egy német polgár 1000 márkát, egy osztrák polgár 660 márkát, egy cseh-szlovák polgár 630 márkát, egy olasz polgár 600 márkát, egy magyar polgár 430 márkát, egy jugoszláv polgár 340 márkát, egy lengyel polgár pedig 300 márkát keres évente. (Egy márka kb. 40 Leunak felel meg.)

Az Amerikai Független Magyar Református Egyház keleti egyházmegyéjének 8 gyülekezete Vince Károlyt, több mint hat évi lelkeskedés után, esperessé választotta. A most megválasztott fiatal esperes által kiadott jelentéséből megtudjuk, hogy nyolc kisebb-nagyobb gyülekezetben 6 lelkipásztor gondozása alatt 4600 lélek van. Tehát nem egészen 800 lélek esik egy lelkipásztorra, mégis az esperesi jelentésből a következőket olvassuk: „A független amerikai magyar református pap állandó kínja, hogy szünet nélkül úgy földhöz van szorítva munkával, hogy napalának még éjszakával való megtöltése árán sem tud mindent szíve szerint elvégezni.” Ennek az oka az, hogy a 800 lélek mindegyikével személyesen törődik átten a lelkes. A vasárnapi iskolától, a nőegyletig, nyári iskolától, a szünetarabok írásáig mindent maga végez, hogy magyarnak és reformátusnak megtarthassa népét. Egyházi oktatásban kb. 600 gyermek részesül, akiket a magyarul írni és olvasni tanítástól kezdve Krisztus tudományáig mindenre a lelkes tanítja.

Magyar Református Diákok Soll Deo Gloria Szövetsége velencei husvétii tanulmányútját április 15—április 22-éig terjedő időben rendezti meg Velencébe és Bécsbe. A tanulmányuton résztvehetnek református fiú- és leánydiákok, esetleg azoknak szülei. Részvételi díj, fiúknak 90, leányoknak 100 pengő. Ezen részvételi díjban benne foglaltatik az utiköltség Budapestről—Budapestig szállás és naponkénti háromszori étkezés.

Debreczenben a Tiszából a halászkok jégkorszakbeli ősbőlény koponyát halásztak ki. A koponya olyan súlyos volt, hogy két ember is alig tudta kiemelni.

Az Uniónak egyik legnagyobb várossa Csikágó, melynek három millió lakója van, — csődbe került. Adóssága 300 millió dollárt tesz ki.

A szegeci református Egyház szokásos évi szeretetvendégségét folyó évi február 18-án tartotta meg a Tisza szálló nagytermében. A szeretetvendégségen az ünnepi beszédet Puki Endre, a magyar képviselőház alelnöke mondta.

Hoover, az Egyesült államok elnöke a következőket mondta a Bibliáról: Nincs még egy könyv, mely annyira változatos volna, mint a Biblia, sem olyan, mely annyira tele volna öszpontosított bölcsességgel. Vegyük akár a jogot, akár az üzletet, vagy erkölcsöt, vagy akár azt a látomást, mely a képzetet irányítja, mikor az emberiség boldogságát

célzó építő dolgok alkotásáról van szó, aki ezekben vezetést keres, bizvást a Bibliát nyithatja meg s lapjain világosságot talál. E könyv tanulmányozása a bibliakörökben olyan, mint egy továbbképző főiskola, az emberi tapasztalat leggazdagabb könyvtárával. Mint nemzet, a könyvek-könyvének köszönhetjük nemzeti ideáljainkat és a nemzetet kifejező intézményeinket. Ezeknek megmaradása e könyv elveihez való ragaszkodáson nyugszik.

Délszerbia Kumanov városában a legutóbb megéjtett népszámlálási adatok szerint nagyon sok 100 éven felüli férfit találtak. Az egyik földműves 130 éves, aki még arra is emlékszik, mikor 1848-ban a forradalom, magyar menekültjei Délszerbiába érkeztek.

Hindenburg a német köztársaság elnöke közölte a birodalmi kormánnyal, hogy midőn a lakosság széles rétegei nagy nyomorral küzdenek, nem tartja illoének, hogy a szokásos parlamenti fogadó estélyeket megtartsák. Ezeknek a fogadó estélyeknek a költségeit a nyomor enyhítésére fordítják. A birodalmi gyűlés elnöksége is követte az elnök példáját és a parlamenti fogadóestélyek költségeit a munkanélküliek felségélyezésére fordították.

Richter Ottó a régi magyar-osztrák ezredes, a világháborúban egy rendkívüli veszélyes vállalkozása előtt megfogadta, hogy ha a kritikus helyzetéből élve kikerül, papi pályára megy. A volt ezredes most 68 éves korában a bécsi központi szeminárium növendéke és a jövő évben fogja theol. tanulmányait befejezni.

Angliában a bűnösök számának rohanó csökkenése miatt Anglia két régi legnagyobb börtönét megszüntették. 1914 óta 127 nagy fegyházat szüntettek meg Angliában.

Földünk súlyának legelső megállapítója Br. Eötvös Lóránd, az angol Covendish lord és a német Jolly voltak. Mind a hárman a végtelenül finom érzékenyséű Eötvös-féle mérleget használták fel a föld súlyának megméréséhez. Miután általánosan tudott dolog, hogy a földünk átmérőjének a hossza 12750 km. így a földgömb köbtartalmát kiszámítva, az említett mérleg segítségével megállapították, hogy a föld súlya 6000 trillió tonna. Ezt a megállapításukat az újabb generáció kutatói is elfogadták.

Debreczenben Ujváry József nyug. postaaltiszt, ref. egyházi tanácsos és neje 30 éves házassági évfordulójukat, a mai világban, szokatlan módon ünnepelték meg. A jubiláns házaspár nem rokonokat, sem jóbarátokat hívott meg családi ünnepélyükre, hanem 22 nyomorral és nincstelenséggel küzdő, a családi otthon melegét nélkülözni kénytelen szegényt. A vacsorán a homokkerti egyházi körzet vezetője: Ferenczy Gyula imádkozott és kért áldást a nemeslelkű házaspárra.

A genfi eaux-vivesi paróchia négy előadásból álló sorozatban fordult férfi tagjaihoz, hogy eléjük tárja „Jézus Krisztusnak a mai idők embereihez szóló üzenetét”. Az előadások címei: 1. Krisztus üzenete a politikai élet számára, 2. Krisztus üzenete az üzleti élet számára, 3. Krisztus üzenete a szociális élethez és 4. Krisztus üzenete a szellemi élet számára.

A szomatori (Csehszlovákia) református egyház község templomában érdekes keresztelés történt, folyó évi január 2-án. Ez alkalommal vétették fel a református anyaszentegyház tagjai közzé és kereszteltetett meg a zsidó vallásról áttért Öv. Kellner Dávidné sz. Kreis Anna.

A Vreje Universtelt, az amszterdami Szabad Egyetem a folyó év őszén fogja 50 éves fennállásá-

nak jubileumát megülni. A világ egyetlen református egyeteme ez az intézmény, mely az elmúlt félszázad alatt, a hallgatók ezreit nevelte erős kálvinista szel-
lemben.

**Magyar Református Diákok Soli Deo Gloria Szü-
vetsége** a husvétii szünet alatt a fiúdiákok részére 32, a leány diákok részére 36 pengőért ötnapos tanul-
mány útát rendez Bécsben. Jelenkezni lehet Budá-
pesten Lónyai-út 7. sz. alatt április hó 1-éig.

Magyarországon a Közköztudásügyi kormány le-
hetővé tette, a háború előtti lehetőségeket messze
tulszárnyaló módon azt, hogy a magyar fiatal tudó-
sok és művészek legjava egy, vagy több éven át kül-
földi nyelveket tanulhasson. Ezért Bécsben, Ber-
linben, Rómában Collegium Hungaricumokat alapít-
ott és Párisban is ilyenek építését, telek megszer-
zése által már biztosította.

**A tiszarádi (Magyarország) Református Keresz-
tyén Ifjúsági Egyesület** minden megnősülő tagjának
egy pár malacot ad, így kezdve kifejezésre juttatni
a testvéri szeretetüket az illető iránt.

Zomborban (Jugoszlávia) mindenkinek, aki 10
órán túl a kávéházban, vagy más szórakozó helyen
tartózkodik, lumpadót kell fizetnie.

A budapesten megjelenő „Kálvinista Szemle” c.
lapban jelent meg az alábbi nem mindennapi hírt:
„Fizetés nélkül pusztán emberbaráti szeretetből vál-
lal magányos, vallásos református asszony beteg-
ápolást, kisegítést, főzést és egyéb szeretet munkát,
arra rászoruló családoknál Budapesten. Egyetlen fel-
tétel az, hogy Vasárnapként az istentiszteleteköt
ne kelljen elmulasztania.” Ehhez igazán nem kell
kommentárt fűznünk. E pár sornak minden betűje
magáért beszél és vallomást, egy vallásos női
léleknek a megnyilatkozásáról.

Magyarországon csendben, ahogy a komoly dol-
gok nőnek, dolgozik 13 középiskolás Soli Deo Gloria
Collégium. Az első Budapesti-köbányai I. Rákóczy
György Collegium 14 alapító tagját február 16-án
avatták fel Budapesten. Március 9-én a Balassagyár-
mati avatás következett, március 23-án 3 leány Col-
legium avatás volt szintén Budapesten.

A bázeli határállomáson történt. Négy
orosz érkezett a határállomásra. Háromnak
volt pénze, a negyediknek, aki még hozzá
beteg is volt, minden fillére elfogyott. Mit te-
gyenek? Az útát Thionvillig, a luxemburgi
határig folytatniok kellett. Az egyik csoma-
gokat irányító alkalmazott oldotta meg a
kérdést. Kifizette a szerencsétlen ember úti-
költségét, sőt ajándékol odaadta azt a husz
frankot is, amit azokban a napokban szol-
gálatiért kapott. A hálatalt szívű oroszok
nem tudták, mint köszönjék meg e jótéte-
ményt, a derék svájci nem is várt erre, mert
a tömegben eltűnt zemeik elől. A „Keresz-
tyén Lányok Barátai”-nak egyik kiküldöttje
is tanuja volt a fenti jelenetnek és megkér-
dezte a jótett okát. „Ha majd a nagy útra
indulok, nem lesz elég a svájci útlevél” vá-
laszolta nyugodtan.

**A sárospataki református Keresztyén Ifjúsági
Egyesület** tagjai felpattannak néhány szekerre, meg-
látogatják a környékbeli gyülekezetek ifjúságát, agi-
tálnak, bizonyoságot tesznek ök maguk az ifjak kö-
zött, lelkesítenek, módszert tanítanak, új ifjúsági
munkákat indítanak be.

Svájcban megalakult a „Nemzeti Falra-
gasz Szövetség.” A nevelés céljainak, a hazá-
fiúi szellem ápolásának, az erkölcsiség megóvásának
érdekében kezdeményezett új munkaágat több nagy
egyesület és intézmény a legnagyobb szeretettel üd-
vözte. A Szövetség havonta szándékozik kiadni egy
a haza szeretetet, nagy vallásos ünnepet, alkoholt, tüdő-

vész elleni küzdelmet szolgáló családi életet, termé-
szetszeretetet nevelő stb. képet. E cél elérésére biz-
tosították a legjobb hazai festők és a leghíresebb
kiadói cégek közreműködését. A vállalat független
minden politikai vagy vallási párttól. A munkameg-
indítói a legkiválóbb hazafiak, vezérek ajánló
soraival indultak útnak, hogy megvédjék hazájukat,
családjukat a modern élet bacillusainak fertőzésé-
től, hogy felemeljék a lelkeket és megfűrösszék a sza-
badtság, tisztaság, szeretet napfényében.

Magyarországon megjelent a Magyar Pres-
bíter című egyházi lap első száma, 21.000 példány-
ban. Főszerkesztője dr. Baltazár Dezső, felelős szer-
kesztője pedig Szabó Imre budapesti fásori lelkész.

Németország most bocsátotta vízre az „Európa”
nevű legújabb typusú és a legmodernebb hajóját. A
hajó hossza 285 méter, szélessége 31 méter. A hajó-
test magassága 27 méter, de erről felfelé nyúlik még
két, egyenként 72 méteres árbóc. Személyzete 975
ember, ebből 31 mernök; utast 2000-en felül szállít-
hat. Gépei a mai technika csodái. A főturbina hűtő-
sére óránként 32 ezer köbméter vizet vesz fel a ten-
gerből. A fűtőolaj 8 tartályban van, ezek közül a
két legnagyobb egyenként 6035 köbmétert foglal ma-
gába, tehát tíz tehervonat rakományának felel meg.
Van 3000 kötetes könyvtára, elegáns üzleti utcája;
van kertészete, üvegházzal, műkiállítás és saját
nyomdáján előállított napilapja, rádiós híryanaggal.
Európa megdöntötte a Brehmen rekordját.

Budapest székesfőváros a folyó évben iskolaépít-
és céljaira 4 millió pengőt irányzott elő. A terv sze-
rint 53 új iskola felépítését határozták el.

Egy amerikai zsidó jogász, Schwayder Salamon,
— felszólította hit- és fajtstvéreit, hogy: hívjanak
össze Jeruzsálembe, a világ legelfogulatlanabb zsidó
rabbijából és más vezetőkből álló „szanhedrint” és
ezelőtt folytassák le megegyszer teljes szabályszer-
séggel a názareti Jézus perét. Az esetben ha Jézus
ártatlansága kiderülne, tartson az egész nép nagy
bűnbánatot. Szerinte ez lenne egyetlen gyökere az
intézésre a zsidókérdésnek.

Amerikában egyes egyházközsegekben a vasár-
napi istentisztelet alkalmával kihirdetik az előző va-
sárnap begyűlt perselypénz összegét.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

D. L. M. Bályok. Nőszövetségi ünnepélyeken és
összejöveteleken való felolvasásokra melegen ajánljuk
dr. Victor Gabriella: Kriszusz szolgálóleányai c. mun-
kát, amely kapható az Ifjú Erdély kiadóhivatalában,
(Kolozsvár, Réf. Theol.).

G. J. Harangláb. Lapunk fenntartására küldött
adományáért fogadja testvéri köszönetünket.

H. J. Aninósz. A külmisziói cikkeket átadtam az
Ifjú Erdélynek, a többieket köszönöm. A skót misz-
zióról szóló tanulmányt küldöm. A Kálvin Kommen-
tár 14 kötetben van, de az olvasóermünkben van elhe-
lyezve, ahonnan nem kölcsönözhető ki.

B. J. Szatmár. Hálás köszönet az új előfizetőkért.
Érdeklődésedek újabb és jobb munkára készlet.

Cs. P. Köszönet az új előfizetők gyűjtéséért. Elis-
merésre nem pályázunk, de megköszönjük a felhasz-
náljuk indítással újabb munkára.

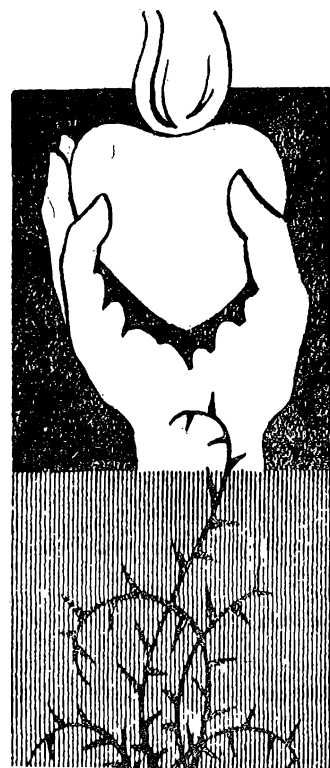
P. L. Kvásárhely. Köszönjük az új előfizetők.

1085. számú Előfizető. Ön így köszönt egy tanár-
nak: „Áldja meg a jó Isten!” A tanár meg így válaszolt
felháborodva: „Igy az inasomnak, vagy a cselédemnek
köszönöki!” Azt kérde, hogy megsértette-e ezzel a kö-
szönnel a Tanár Urat? Megnyugtathatjuk, hogy nem
sértette meg. Igaz, hogy a magyar felületesség és ha-
nyagság adott ennek a köszönni formának valami
olyan árnyalatú jelentést, amely magában rejt bizo-
nyos fölényeskedést. Azonban egy művelt keresztyén
embernek csak arra a komoly jelentésre szabad figyel-
nie, amely a legszebb köszönni formában benne van.
Kívánatos lenne, ha az ostoba: „Van szerencsém”,
meg az „Alásszolgája” helyett inkább így köszönnénk.

KÁLVINISTA VILÁG

TARTALOM:

Dr. Tavaszy Sándor: Husvét.
— *Gönczy Lajos:* A keresztyén ember és az öröm. —
K. A. Egy rendelet. Párhuzam.
Múlt és jelen. *Dr. Dávid Gy.* Esküformák a 17-ik századból. **Keresztyén kritika.** *Vásárhelyi Boldizsár:* Válasz a „Szabadkőművesség“ c. cikkhez. — *Tavaszy Sándor* Válasz a fenti cikkekre. —
T. S. Az elharapózott szennyirodalom. **Irodalom és művészet.** **Krónika.**

Megjelent.

Megjelent.

Dr. RAVASZ LÁSZLÓ:

HAZAFELÉ

Nők számára kiadott Imádságoskönyv.

Indiai vékony papíron, igen tetszetős kiállításban 200 lei. Kapható: az IFJÚ ERDÉLY kiadóhivatalában. Kolozsvár. Ref. Theologia.

Dr. Makkai Sándor: **A MI UTUNK**

Tartalmazza a kiváló szerzőnek a legújabb beszédeit, előadásait, cikkeit stb. stb.

A r a 2 0 0 L e i

Kapható az „IFJÚ ERDÉLY” kiadóhivatalában Kolozsvár, Ref. Theologia.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részvénytársaság, Cluj-Kolozsvár,

Piața Unirii (volt Mátyás király-tér) 7.

Fiókjai: Désen, Dicsőszentmártonban, Marosvásárhelyen, és Nagyváradon.

Saját tőkéi 97 millió lej.

Affiliált intézetei: Torda-arányosvármegyei Takarékpénztár R.-T. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár R.-T. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár R.-T. Székelyudvarhelyen és Sz.-keresztúron, Szászrégenvidéki Takarékpénztár és Hitel R.-T. Szászrégenben és Népbank R.-T. Bánffyújváradon, Szamosújvári Hitelbank R.-T. Szamosújvár.

Betéteket elfogad.

Minden bankügyletet legelőnyösebben végez.

Engedélyezett devizahely.

Áruraktárai a vasut mellett.

GAZDÁK TAKARÉKPÉNZTÁRA mint szövetkezet

KOLOZSVÁR,
Calea Victoriei

38

Betéteket legelőnyösebben kamatoztat,
váltókölcsonöket folyósít.

Felhívjuk a figyelmet a

vasárnapi iskolai Ellenőrző könyvecskére,

mely arra szolgál, hogy a növendékek óralátogatását úgy ellenőrizhessük, hogy egyúttal a szorgalmasakat jutalmazzuk. A kemény kartonlapra nyomott könyvecské első oldala a növendék nevének feltüntetésére szolgál, második oldala aranymondásokat tartalmaz, harmadik oldalán egy szép kalotaszegi templom képe van a csillagos éggel, negyedik oldalán az egész évi vasárnapok foglalnak helyet. A könyvecské mellé különböző színű papírcsillagok vannak mellékelve, melyeknek az a rendeltetése, hogy a növendék minden óralátogatása alkalmával felragasszon egyet a harmadik oldalra. A csillagok számával és a negyedik oldalán levő naptár segítségével pontosan ellenőrizhető a növendék óralátogatása.

A könyvecské az „Ifjú Erdély” irattérjében (Cluj, Reform. theologia) rendelhető meg darabonként két leus árban (és porto). — Melegen ajánljuk vasárnapi iskolai vezetőink figyelmébe.

KÁLVINISTA VILÁG

SZERKESZTI DR. TAVASZY SÁNDOR

Megjelenik minden hónapban kétszer - Előfizetési díja félévre 60 Lel. Egész évre 120 Lel
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 38
Kéziratok, előfizetési díjak ide küldendők

IV. ÉVFOLYAM

1930. ÁPRILIS 15.

8-9. SZÁM

Husvéti ünnepi konceptus.

A kolozsvári református theologiai Fakultás tanári kara testvéri üdvözlését küldi a légátust-fogadó gyülekezeteknek és hiveiknek!

Kedves Atyámfiai!

Az évről-évre visszatérő husvéti ünnep győzelmesen hirdeti az Anyaszentegyház folyton megújuló életét. A folyton visszatérő Husvét nem valamelyes visszaemlékezés egy nagy történelmi eseményre, hanem az önmagát kijelentő Isten mindig ugyanaz és mindig új bizonyágtétele arról, hogy Krisztus él és uralkodik. Ez husvét ünnepén is megzendül Isten szava s hirdeti a mi hitünk számára:

„Mindaz, ami az Istentől született, legyőzi a világot; és az a győzelem, amely legyőzte a világot, a mi hitünk. Ki az, aki legyőzi a világot, ha nem az, aki hiszi, hogy Jézus az Isten fia? (János I. levele 5:4-5).“ Ezeket a szavakat nem lehet csak értelemmel olvasni, mert akkor vajmi keveset, vagy talán épen semmit sem mondanak. Ezeket a szavakat csak hittel lehet olvasni, mert akkor a Lélek bevon abba az eseménybe, amely a Krisztus feltámadásában ment végbe. Ezt az eseményt nem lehet megismerni, nem lehet megérteni, de nem is lehet megmagyarázni, mert ez az esemény csak akkor létezik a mi számunkra, ha részesei vagyunk annak. **A husvéti eseményben Krisztusban és Krisztussal együtt diadalmaskodunk a bűn és a halál törvénye felett.** A mi husvéti hitünk világot meggyőző hit! Milyen nagy vigasztalás van ebben a bizonyosságban! Mert miből áll ez a világ? Szomorúságokból és fájdalomból, kísértésekből és leveretésekből, gonosz megalkuvásokból és halálba-vívó sötét bűnökből áll ez a világ. Ez a világ győzi meg, veri le azokat, akik az élő Krisztuson kívül vannak. Ezt a világot azok győzik meg, akik Krisztussal együtt megfeszítették az ők természeti emberüket és akik Krisztussal együtt győztek a tajtékzó emberi gyűlölet felett, akiket Krisztus kiemelt ebből a démoni világból s megelevenített és újjászült. A világot csak az tudja meggyőzni, aki ki tud lépni ebből a világból egy olyan Istentől vetett fundamentumra, amelyet ostromolhatnak e világ gonosz szellemei, de amely felett nincs hatalmuk. Egy ilyen megmozdíthatatlan pontra emelte az övét Krisztus, amikor magára vette a mi bűneink súlyos keresztjét s felvitte a Golgothára. Ez az a pont, ahonnan valóban bele láthatunk az emberi nyomorúságok mélységébe s ahonnan megláthatjuk azt az isteni akaratot, amely győzelmesen tépte le a halál kötelékét s a halálból hozta ki azt az új életet, amely egyedül tud új világot teremteni. A világ végleges és örök uralomra hivatott Királya a Krisztus, az Isten fia. Krisztussal pedig azok uralkodnak, akik hiszik, hogy egyedül Krisztus Istennek öröktől-fogva való Fia. Ezek és csak ezek válnak Krisztusban Isten örökre elválasztott, fogadott fiaivá.

A bűn és a halál világát meggyőző Krisztus hirdetésére küldjük a mi kedves hallgatóinkat, ifjú atyánkfiait. Fogadjátok őt szeretettel, mint testvérektől küldött s boldog üzenetet

vivő testvért s fogadjátok el az ő bizonyágtételét s örvendeztetek vele együtt Krisztus felálmadása felett!

Theologiai fakultásunk nevében kívánok egyházunk minden hűséges tagjának áldott és boldog husvétli ünnepeket.

Kolozsvár, 1930. április havában.

Dr. Tavasz Sándor
igazgató-professzor.

A keresztyén ember és az öröm.

Mai előadásom címe: *A keresztyén ember és az öröm.* Vannak emberek, akik e címnek hallatára megcsóválják a fejüket és azt kérdeik: hát lehet egyáltalában e kettőről, a keresztyén emberről és az örömről együtt, egyszerre beszélni? Hiszen a keresztyénség ellensége az örömmel! Már a próféta így jövendölt a Jézusról: „nem volt néki alakja és ékessége, és néztünk reá, de nem vala ábrázata kívánatos! Utált és az emberektől elhagyatott volt, fájdalmak férfiu és betegség ismerője! mint aki elől orcánkat elrejtjék“ (És. 53., 2—3). És Jézus azt tanította: „Boldogok a lelki szegények, boldogok, akik sírnak, akik háborúságot szenvednek az igazságért, boldogok vágytok, ha szidalmaznak és háborgatnak és minden gonosz hazugságot mondanak ellenetek“ (Mt. 5., 3—4, 10—11). *A szegények, elhagyatottak, nyomorgók, betegek között élt és a kereszten halt meg.* Nem csoda, ha a keresztyénség mindig a szenvedést, kereszthordozást, a könnyhullatást magasztalta. Nézzünk csak Pálra, az első keresztyénekre, a középkori egyházra, Kálvinra, vagy a mi magyar református egyházunk hőseire. Komorak, kemények, összeszorított ajkukon nincs hely az öröm napsugara, a nevetés számára. Nincs érzékük e földnek gyönyörűségei, örömei iránt. Jobb azért nem is beszélni az örömről a keresztyén emberrel kapcsolatban!

A feleletünk erre az ellenvetésre az, hogy a kérdést megfordítjuk és azt mondjuk: lehet-e e kérdésről, a keresztyén emberről és az örömről nem egyszerre beszélni? A zsoltárok könyve telve van zengő örömeikkel. A komor Ézsaiás próféta, amikor a Messiásról szól, úgy hirdeti eljövételét, mint aki világosságot, életet, örömet hoz a sötétségben, a halál árnyékában, a gyászban ülő népnek. Örökös öröm, ujjongás tölti be a világot és eltűnik a sóhaj és a fájdalom. Jézus születését, mint nagy örömet hirdetik az angyalok. Jézus evangéliomot, örömhírt hirdet. Még a kereszt árnyékában is azt igéri tanítványainak: „örülni fog a ti szívetek és a ti örömeiteket senki el nem veszi (Ján. 16., 22). Pál apos-

tol szinte parancsként mondja övéinek: „Örüljétek mindenkor“ (Pál. 4., 4). A mártírok homlokán rubinná lesz a vér, mert keresztül sugárzik rajta valami csodálatos öröm. Van-e vidámabb, derüesebb lélek az emberiség történetében, mint Assisi Ferenc, a kis szegény? vagy Luther Márton, aki a sugárzó derű megtestesülése. Kálvin, akinek különösen élete utolsó esztendeiben alig van pillanata kínzó testi fájdalom nélkül, azt mondja: „Mihelyt a Krisztus Lelke újjászült minket, az örömmel áradata oly erővel kell, hogy feltörjön bennünk, hogy a fájdalomnak minden érzését elsöpörje“ (János ev. magyarázata Ján. 16., 21). Igaz, hogy a keresztyénség történetének nagy része szenvedésről, könny- és vérhullásról beszél, de mint sötét égbolton a csillagok, úgy ragyognak ezen a sötét háttéren az örömtüzek, amelyeknek hordozói az igazi keresztyének voltak.

Tudom, hogy a történeti példák nem bírnak elég bizonyító erővel, mert példával példát lehet szembehelyezni. Éppen azért a következőkben azt igyekszem felmutatni, hogy öröm és keresztyénség lényegük szerint összetartoznak, minél fogva csak a keresztyén ember örvendező ember.

Az öröm, ikertestvéreivel: a fájdalommal együtt, a léleknek legősibb indulata. Ikertestvérek, mert feltételezik és kiegészítik egymást. Amely lélek érzéketlen a fájdalommal szemben, az képtelen az örömmel is. Ikertestvérek, de halálos ellenségek is, miként a sötétség és világosság, melyek örökös testvérharcot vívnak egymással. A lélek az a csatatér, ahol váltakozó kimenetelű és mindegyre újra fellángoló harcuk dühöng. Az egészséges lélek egész erejével az öröm mellett foglal állást ebben a harcban, az örömet akarja uralomra juttatni mindig és minden áron; sietve nyit előtte kaput, valahányszor a láthatáron megjelenik és győzelmi menetbe engedi bevonulni. Míg a fájdalmat ellenségének tekinti, riadtan menekül előle, eltorlaszolja előtte az utakat, kétségbeesetten védekezik ellene. És mégis a legtöbbször a fájdalomé a diadal, övé a tartósabb uralom, mert ez a világ, amelyben

mi élünk, gyarlóságával és mulandóságával úgy van berendezve, hogy a fájdalom segítő csapatai sokkal számosabbak, erősebbek és szívósabbak, mint az örömé. Sokszor hajlandók vagyunk azt gondolni, hogy az öröm és a fájdalom harcában az utolsó szó, a végső diadal a fájdalomé, mert az ifjúság után az öregség, az egészség után a betegség, születés után a halál elkerülhetetlenül következik. Sőt állandó tapasztalatunk az is, hogy a fájdalom gyakran törbeccsal. Boldogan nyitunk kaput az életnek valamely eseménye vagy adománya előtt, amely rendszeren az örömnél forrása szokott lenni és egyszerre rémülten látjuk, ellenséget bocsátottunk be a jó barát képében. Vagyon, hatalom, hírnév, amelynek jöttét minden ember hozsánnával fogadja, hányszor lett végeláthatatlan fájdalmak szülőjévé. És ehhez járul még az is, hogy a fájdalom ereje tartósabb, mint az örömé. Ki ne tapasztalta volna, hogy a fájdalom nemcsak könnyebben tud diadalmaskodni lelkünk felett, de könnyebben is tudja uralmát megtartani. Mikor egy-egy nagy fájdalom sötétségbe borítja fölöttünk az eget, az öröm felgyuló tüzei csak arra jók, hogy annál nagyobb és áthatlanabb legyen azután az éjszaka. Még a nagy öröm boldog élvezetét is megzavarhatják, sőt teljesen tönkre tehetik az apró kellemetlenségek tűszúrásai.

Miért van ez így? Az elmondottakból nyilvánvaló, ahhoz, hogy valamely lélekben az öröm érzése feltámadhasson, két tényező szükséges: valami, ami alkalmas arra, hogy örömet keltsen és valaki, aki alkalmas arra, hogy örömet érezzen. Akár az egyik, akár a másik tényező hiányzik, nem jöhet létre az öröm.

Arra a kérdésre, mi az a valami, ami örömet ébreszthet a lelkünkben, nem lehet azzal felelni, hogy felsoroljuk mindazt, ami az embereknek örömet szokott okozni. Vagyon, hírnév, tisztesség, egészség, eredményes munka, gyermek, békesség stb. stb. Gondoljunk mindnyájan azokra, amik nekünk valaha örömet szereztek és be fogjuk látni, hogy lehetetlenség mind felsorolni. De mindezeknek van egy közös vonása, amely megmutatja, hogy örömet az a valami szerezhet, ami értékes, kívánatos reám nézve.

Ebből szükségképpen következik, hogy nincs semmi, ami önmagában, tehát mindenkor, minden körülmények között örömet szerezhetne. Reám nézve kell értékesnek, kívánatosnak lennie. Az pedig, hogy mi értékes, mi kívánatos reám nézve, az az én állapotomtól függ. Igen, vannak olyan javai e világnak, amelyek mindig értékesek. Ki ne tartaná értékesnek, kívánatosnak a

vagyont, az egészséget, a békességet, hogy csak egy párat említsel meg! De vajjon a vagyonnal, egészséggel bíró, a békességben élő emberek mind örvendező emberek? Az bizonyos, hogy ha a szegény gazdaggá, a beteg egészségessé lesz, a háborúságban élő békességet nyer, elömlik lelkén az öröm. Néha olyan erővel, hogy el sem bírja. De az a kérdés: ez az öröm állandó, marandó-é? Hogy az öröm állandó legyen, szükséges, hogy állandó legyen az öröm oka és zavartalan legyen az öröm élvezete. E világ örömszerző javai pedig nem állandóak. Van-e valamink, amiről bizonyosan állíthatjuk, hogy tíz esztendő, vagy akár tíz hónap múlva is feltétlenül a miénk marad? Az öröm élvezésének, fájdalommal való válásának leggyakoribb oka az, hogy elvesz az öröm tárgya, És minél nagyobb volt az elveszett öröm, annál marcangolóbb lesz a helyére lépő fájdalom. De, ha — ami nagyon ritka eset — hosszabb ideig, talán életünk végéig megmaradna is valami örömszerző jó a birtokunkban, azt tapasztaljuk, hogy az öröm helyét közönyösség, sőt fájdalom foglalhatja el. Az állandóan jómódu, az állandóan egészséges ember vagy azért nem érez örömet, mert nem ismeri a jónak az értékét, vagy azért, mert apránként megszokottá, közönyössé lesz az reám nézve, vagy mert zavarja örömét az elvesztéstől való félelem, vagy pedig azért, mert az életnek más szükségei, fájdalmai megzavarják, tönkreteszik örömét. Mit ér a vagyon, ha elvesz a jó hírnév? mit ér az egészség, ha nincs békesség? mit ér a vagyon, egészség, jó hírnév, ha elvesz az egyetlen gyermek? És mit ér az összes elképzelt földi jó, ha jön a halál és mindentől meg kell válni?

A fentiekben szándékosan mindig csak a földi örömökről beszéltem, nehogy valaki azt vesse szememre, hogy más térre játszottam át a kérdést. Nem a másik világ, nem a halál utáni élet örömeire gondoltam, amikor azt mondtam: csak a keresztyén ember az igazán örvendező ember, hanem azokra az örömökre, melyek a földi életben jutnak osztályrészül.

Az kétségtelen, hogy a keresztyén ember hátrányban van annyiban, hogy a föld javai közül nem mind örömszerzők reája nézve azok, amelyeknek a világ fia örvendezni szokott. Gondoljunk csak azokra az örömökre, amelyeket a nagyvárosi élet kínál. Mennyivel kevesebb, vagy egyáltalában semmi örömet nem szereznek ezek a keresztyén embernek.

Az is kétségtelen, hogy azok a földi javak, amelyekben a keresztyén ember örömét találja, reája nézve éppen olyan veszedők, mint a világ gyermekére nézve. Szegénység, betegség, háborúság, gyász nyo-

morúságától épen úgy nincs megkimélve, mint más.

És mégis, a keresztyén ember öröme tartósabb és zavartalanabb.

Tartósabb, mert a keresztyén ember az örömszerző javakat ajándékoknak tekinti, amelyeket nem érdemei jutalmául, hanem ingyen kapott. Tudja, hogy az egészség, a munka és az élet többi áldása ideig-óráig adott ajándék. Minden percben örvendezni kell azon, hogy még mindig megvan, még mindig nem vette vissza Isten. Ennél fogva állandóan hálás érettek, megbecsüli azokat, nem feledkezik meg azokról. Tehát az örömei nem kopnak meg, nem fakulnak meg.

És zavartalanabb az öröme. Egyfelől azért, mert az elvesztésük miatti aggodalom nem háborgatja lelkét. Hiszen nem véletlenül, nem egy ellenséges hatalomtól kikényszerítve, hanem szeretetből, Isten szeretetéből lettek azok az övéi. Másfelől azért, mert nem ezekben a földi javakban van az ő örömeinek a forrása. Ezek csak hozzájárulnak, színesebbé teszik, kiegészítik az ő örömet. Az ő igazi örömforrása az Isten elveszthetetlen, változhatatlan szeretetében van. Ahová a nap süt, ott nem vesszük észre, vagy alig vesszük észre, ha a gyertyák, lámpák, a földi világító eszközök fénye kialszik, mert nem maradunk sötétben. A keresztyén ember soha sem zuhanhat bele a fájdalom sötétségébe, mindaddig, amíg Isten szeretetének napja világol szívében.

Ennél fogva csak a keresztyén ember, az Isten gyermeke, tud igazán örvendezni. A világiának öröme muló, változó, mert muló és változó mindaz, amire örömet építi. A világ fiának örömeire feltétlenül következik a fájdalom, mert a tökéletlenség, a hiány, ami minden fájdalomnak az oka, jellemzője e világnak. Úgy, hogy azt mondhatjuk, hogy a világ lényegétől egészen idegen az öröm; a fájdalom a természetes állapota, az alaphangulata e világnak. Az Isten gyermekének öröme állandó és változatlan, mert állandó és változatlan. Az, akire örömet fundálta. Örömet nem rontja meg a fájdalom, mert még a próbák között is tudja, hogy azok is az ő javára szolgáló eszközök és nincs semmi, ami elszakaszthatná öröme állandó forrásától és biztosítékától, az Isten szerelmétől. A keresztyén ember és az öröm elválaszthatatlanul összetartozik, mert csak az ő lelkében vannak meg az örömmel az előfeltételei. A lélek nyugodt biztonsága, derült békéje, amely alkalmas az öröm elfogadására és megőrzésére.

A keresztyén ember és az öröm kérdésének tárgyaltásában a legfontosabbat a legutoljára hagytam. Azt szokták az ellenkező táborból szemünkre hányni, hogy a keresztyén ember e föld örömeit nem élvezheti,

mert nem szabad azokkal élnie. Röviden csak arra akarok rámutatni, hogy milyen képtelen ez a vád. Ha tudjuk, hogy ez a föld az Isten alkotása, lehetetlennek kell tartanunk, hogy javai élvezésétől eltöltotta volna Isten a maga gyermekeit. Isten az embernek adta a földet és annak minden javait, hogy használja, hogy éljen azokkal és örvendezzen azokkal. Csak azt tiltotta meg, hogy ezekkel a javakkal visszaéljen. Azokról az örömeiről, amelyeket Isten tilt, mind ki lehet mutatni, hogy nem igazi örömeik, hanem csak arra valók, hogy a fájdalom hálójába csalják a hiszékeny embert. Olyanok, mint a lérdérfény: a pusztulás ingoványára csalogatják az embert. A föld javával való helyes élest és azokban való örvendezést nem tiltja, hanem javalja, sőt rendeli Isten a gyermekeinek. Isten, akinek lényege a szeretet, nem a szomorúságnak, a fájdalomnak, hanem az örömmel, a derűnek örök forrása. Az Ő érintésére eltűnik a sóhaj és a fájdalom, és betelik a világ új-jongó örvendéssel. Isten parancsa hangzik a Pál apostol ajkán: „Mindenkör örüljete!” És Isten ígérete biztat Jézus szavában: „A ti örömeteket senki el nem veszi tőletek!”

Ézért a keresztyén ember és az öröm elválaszthatatlanul összetartozik. G. L.

Egy belügyminiszteri rendelethez.

A belügyminiszter nem tudom hány számú rendeletével elrendelte, hogy a hőjt első és utolsó hetében tilos minden tánc, a hőjt más heteiben nyilvános táncengedély ki nem adható. Önkénytelen jön, hogy melegen üdvözljem a miniszter urat. Ez az én egyéni nézetem. De úgy érzem, ez nem egyéni nézet dolga, hanem az egész keresztyén társadalom közügye. Keresztyén társadalmunk közügye kell legyen az, hogy a keresztyén társadalom külső képe a keresztyén érzületet fedje, annak kifejezője legyen. Eddigél két keresztyén arcot viseltünk. Egyiket ünnepi alkalmakkor a vallásos összejöveleket keretein belül, a másikat otthon és az utcán. Így történhetett meg, hogy míg a husvétot megelőző hetekben egyfelől a Jézus szenvedéseinek átélésére, az emberi bűnök feletti magunkhaszállásra hivatunk fel, a szembefekvő oldalról pogány bachanáliák ledér éneke zeng s a modern és szabad-elvű ember két arcával részt vehet mind a kettőn — egyikből kijöve, bemehet a másikba. Falun, ahol fényes lokálok, kávéházak nincsenek, úgy kell ezt érteni, hogy a papnak gyorsan be kell fejezni Jézusnak Kajafás előtt való megcsufoltásáról szóló biblíamagyarázatát, mert alig marad idő „Sirasd meg, sirasd meg bűneidet óh ember” vagy „Szomorúan sóhajtsz szívünk” eléneklésére, hiszen a közeledő lako-

minden gazda egy véka gabonát erre az évre a tanító számára. Egyetlen sem akadt, aki úgy gondolkozott volna, mint Weingartner úr. Egyhangúlag kinyilatkoztatták: „hogy még a jövő évre is rajtunk maradjon a teher. Semmit sem adunk.” Pedig milyen potlom ár egy véka gabona, és milyen tehetős a falu. Sőt az elközelgő lelkészválasztásnál is jól vigyáztak, nehogy a jelöltek közé bekerülhessen olyan lelkész, aki az egyetemes egyházi adó érdekében exponálta magát.

Lelkemre sötét fellegek szálltak és elfödtek, elsötétítették előttem a hegyoldalban hi-
valkodó falut.

K. A.

Esküformák a 17-ik és 18-ik században.

Egyházi életünkben már a reformáció kezdetétől igen fontos dolog volt az, hogy az egyházi tisztviselők, egyházközségi, egyházmegyei és egyházkerületi elöljárók esküvel foglalják el állásukat. Ha megfigyeljük azonban a különböző idők esküformáit, arról győződünk meg, hogy amint manapság a különböző egyházi tisztviselőknek különböző esküformákat kellett és kell elmondaniuk, hasonlóképpen volt az elmúlt időkben is. Csak hogy, amíg a régi időkben mondhatni minden tisztviselőnek, elkezdve az egyházfiútól fel egészen a püspökig más és más esküformát kellett mondania, ma csupán a lelkészeknek, az espereseknek és a püspöknek van külön esküformája, aztán a többi funkcionáriusok mondják az „egységes eskümintá”-t, kivéve az egyházmegyei gondnokokat és az ehkerületi főgondnokokat, akik az esperesi, illetőleg püspöki eskümintát mondják hivataluk elfoglalása alkalmával.

Igen érdekes, sőt mélységes eskümintákat olvashatunk a 17-ik és 18-ik századbeli egyházi protokollumokban, amelyekben, ha megfigyeljük az eskü szövegét, láthatjuk, hogy az kiterjeszkedik az illető egyházi funkció minden fázisára, amelyek az illető funkcióval szerves összefüggésben vannak. Pl. a kihédi egyházközség presbitereinek és egyházfiainak ez vala a „béesküvés formája”:

„Az igaz Isten, ki Atya, Fiú, Szentlélek, telles Sz. Háromság, egy bizony, örök Isten, tégedet úgy segéllyen a te igaz hitedben, hogy a Megyének minden külső és belső javaira éppen, mint a magadéra hiveségesen gondot viselsz; — templomnak, Czinteremnek, Pap

Házának, Mester Házának és körülötte levő, s hozzátartozó épületeknek, kerteknek megtsináltatásában és megépítésében a Megyével és Curatorral serényen forgolódol. — A Megyében levő botránkozatókat, engedetleneket személyválogatás nélkül a Curatornak által adod; — Papnak, Mesternek minden névvel nevezendő bérnek beszolgáltatása körül serényen forgolódol; — Az Ekklesiában levő Papodnak, Curatoródnak parancsolatainak engedelmeskedel; — a kik a Papot, Mestert, Curatort és *Hitestársaidat* gyalázzák, motskolják, vagy szidalmaznak, igaz hited szerint a Curatornak megjelented; egy szóval a mik a te tisztredre s hivatalodra tartoznak, azokat igaz idvezítő hited szerint telles igyekezettel serényen véghez viszed; Isten tégedet úgy segéllyen; úgy adja mind ebben, mind az örök életben boldogságodat és idvességedet.

Hol áll ettől a mai eskümintá. Röviden, minden részletezés nélkül elmondja a mai presbiter és aztán keveset törődik esküjével, s még kevesebbet a hitbeli kötelességeivel. Hogy aztán védje a papja, a mestere, a kura-tora és „hite társai” becsületét? Hiszen igen sokszor maga a presbiter a kovásza sok minden egyházellenességnek és a belső emberek elleni vádnak. Azért mégis igen célirányos és credményes volna, ha az új zsinati törvények megalkotása rendjén, amidőn az új eskümintákat is megalkotják a zsinati atyák, ezeket a régi eskümintákat ne hagyják figyelmen kívül, sőt az egyházfegyelem törvényével kapcsolatosan szankciókat hozni az esküt meg nem tartó presbiterek ellen, mintahogy ez volt az említett században, amikor még a „saeculare brachium” is igénybe vétetett azon presbiter ellen, aki esküszegővé vállott.

Hosszú és igazán körülírt esküformát kellett elmondania az egyházközség számadó gondnokának. Ime egy az akkori „curator esküvése formájá”-ból:

„Az igaz Isten, aki Atya, Fiú, Sz. Lélek, telles Sz. Háromság, egy bizonyos örök Isten Tégedet úgy segéllyen, a te igaz idvezítő hitedben, hogy a Templomnak, Czinteremnek, Pap Házának, Mester Házának és körülötte levő, s hozzá tartozó épületeknek, kerteknek megtsináltatásokban és megépítésekben a Megyével serényen forgolódol, azokban esett részeket, fogyatkozásokat a Megyével megépíteted: Harangokra, Templom eszközeire hiveségesen gondot viselsz; Kenyérnek és Bornak az Úr Asztalára való megszerzésére, a Templomnak tisztán való megtartására, a Megyének pénzeire, búzájára, törökbúzájára, zabjára, szántóföldeire, erdeire, taxájára, mal-mára, egy szóval minden külső és belső javaira, igaz idvezítő hited szerint, éppen mint a magadéra hiveségesen gondot viselsz, azokból semmit is hamisan a magad hasznára nem fordítasz; — A Megyében levő botrán-

Keresztyén kritika

Válasz a „Szabadkőművesség” című cikkre.

Nagytiszteletű Szerkesztő Úr!
Kedves Barátom!

A szerkesztésedben megjelenő „Kálvinista Világ” folyó évi ötödik számában „A Szabadkőművesség (eredete, szelleme, megítélése)” cím alatt T. S. jellel egy ismertető cikk jelent meg; engedelmekkel ehhez a cikkhez szeretnék pár szó megjegyzést fűzni, mert véleményem szerint az ismertetés olyan megálapításokat tartalmaz s olyan következtetésre jut, mely ellenkezik az Evangélium szellemével.

A cikk azt állítja, hogy „a páholyok telve vannak jóakarátú emberekkel, kik szeretnének valami jót, valami nagyszerűt cselekedni, de csak úgy általánosságban”. Úgy látszik, hogy T. S. eléggé ismeri a Szabadkőművességnek azt az alapelvét, hogy célja az általános emberszeretetét érvényesítése érdekében, a társadalmi elválasztó falak rombolása s ennek keresztülvitele érdekében olyan szeretet intézmények létesítése, melyek a különböző viszonyok között dolgozó embereket közelebb hozzák egymáshoz és az éles ellentéteket kiküszöbölik. Egész természetes, hogy ez a törekvés általános jellegű, de a mindennapi életben sok jó cselekedetnek a megindítója (népkonyhák, ingyen tej, napközi otthonok, gyermekek nyaraltatása stb.). Ha jóakarátú embereknek tartja T. S. a Szabadkőműves páholyokban működő embereket, mire alapítja azt a megállapítást, hogy naivak és kihasználhatók? Ha naivság hinni a jónak, az igazságnak, a szeretetnek győzelmében s kihasználhatóságot jelent azért a győzelemért munkát vállalni: akkor jogosult a megállapítás, de ha a naivság alatt azt értjük, mit a cikkíró mond, hogy: a nagy ravaszok, a démoni szellemű kópék felismerték ennek az egyébként jámbor társaságnak jelentőségét s nagy szavak és nagy társadalmi tekintélyt jelentő jámborok mögé bújva, megkezdték sátáni hadjáratukat az evangéliumi keresztyénség és világnézet, a történelmi hagyomány és szellem, a nemzeti eszme és a nemzeti élet, a hitvallásos nevelés és oktatás ellen” — ha tehát, e megállapítás szerint, abban áll a Szabadkőművesek naivsága, hogy ők olyan jámborok, kik a nagy ravaszok és a démoni szellemű kópék, akarat nélküli bábjai: akkor ez a megállapítás sértő és bántó jellemzés, mert a szeretet szol-

gálatában jót és nagyszerűt cselekedni akaró embereket nem szabad lekicsinyelni és gonosz színben feltüntetni. Helyénvaló-e pálcát törni azok felett, akik a fennálló társadalmi rendel abból a szempontból bírálják, hogy vajjon az emberszeretetet szolgálataiban állanak-e? Meri-e állítani T. S., hogy ha az evangéliumi keresztyénség és világnézet, a történelmi hagyomány és szellem, a nemzeti eszme és a nemzeti élet, a hitvallásos nevelés és oktatás mindig az igaz szeretettől áthatott lett volna, vagy áthatott lenne: az emberiségre zudult volna az a katasztrófa, mely nem rég lejárt s vajjon naiv, kihasználható, félrevezető kópék bábjai-e azok, kik a szeretet nélkül való társadalmi berendezkedéseket őszintén bírálni s azoknak kiküszöbölése érdekében önfeláldozóan dolgozni akarnak. Az evangélium szelleme az ilyen emberekkel szemben inkább az elismerést, mint a lekicsinylést és gáncsoskodást kívánja.

Tovább menve T. S.-nak megállapítása, nézete az, hogy: „református keresztyén embernek nincs keresnivalója a Szabadkőműves páholyban.” Ez lehet az ő egyéni nézete, de a református ember szempontjából tarthatatlan állítás. A református emberre nézve eljárásában nem lehet irányító az, hogy mit mond T. S. vagy R. J., hanem csak az, hogy mit mond Isten ígéje: Isten ígéje pedig azt mondja: „mindeneket megpróbáltok; a mi a jó, azt megtartsátok”. (I. Tess. 5. 21.) Ha tehát egy református ember olvas, vagy hall valamit a Szabadkőművességről, pld. olvassa, hogy „a páholyok telve vannak jóakarátú és jószándékú emberekkel” s ezek „a nagy ravaszok és démoni szellemű kópék” szerencsétlen bábjai, vajjon ebből az következik-e, hogy megvesse, kerülje e társaságot s nem inkább az, hogy ha akarja: igyekezzék bejutni közéjük s mentse meg azokat a jóakarátú és jószándékú embereket s álcázza le a nagy ravaszokat és démoni szellemű kópékat. Vagy talán ezt nem teheti azért, mert a Szabadkőművesség — T. S. véleménye szerint — „olyan egyesület, mely az embert Isten felé helyezi és bálványként táncolja körül” s olyan pogány kultusza van, mely az egy igaz Isten kultuszának helyébe lép s ezzel az Istentől az őt egyedül megillető dicsőséget rabolja meg és csufolja ki. Honnan veszi T. S. ezt a megállapítást s mi hátorítja fel, hogy ilyen gonosz ráfogást használjon a Szabadkőművesekkel szemben, hiszen köztudomású, hogy szentélyükben az oltáron ott van a Biblia, a teljes kijelentés s ha annyira istentelenek és pogányok volnának e szentély látogatói, vajjon tünnék-e gyülekezetük legfőbb helyén Isten kijelentését s vajjon ha igaz volna T. S. megállapítása, hogy a Szabadkőművességnek olyan pogány kultusza van, amely az egy igaz Isten kultuszának a helyébe lép: Angliában a királyi ház tagjai állhatnának-e a páholyok élén s benne lehetne-e a páholyok-

han az egyház is (Lenhoff: Szabadkőmivesség története) és ha a Szabadkőmivesek jelszava az általános emberszeretet, annak bevitele a gyakorlati, a mindennapi életbe, vajjon ez az embernek Isten felé helyezése-e? — sőt inkább bizonyítéka Isten szeretetének: „mert aki nem szereti a maga atyját akit lát, hogyan szeretheti-e az Istent, akit nem lát.” (I. Ján. 4. 20.) Hiszen „az a parancsolatunk van Őtől, hogy aki szereti az Istent, szeresse a maga atyját is”

A mi református egyházunk, tudtommal, sohasem foglalt el elítélő, megbélyegző állást a Szabadkőmivességgel szemben; ezért nagy megütődést keltett sokaknak lelkében T. S.-nak, jelzett cikke. Annak jelzésére, hogy az a cikk nem a református keresztyének általános fölfogása, sőt azzal ellenkező, — tartottam szükségesnek a fenti megjegyzések elmondását.

Nagytisztelétű Szerkesztő Úr! Kedves Barátom! A „Kálvinista Világ“-ban T. S. jelzéssel megjelenő cikkekre vonatkozó s annak megállapításaitól eltérő véleményemet azért küldöttem be Hozzád, mert úgy hiszem, hogy a „Kálvinista Világ“ nem tér ki a szabad véleménynyilvánítás kötelezettsége elől.

Kolozsvár, 1930. március 29.

Atyafiságos szeretettel:
Vásárhelyi Boldizsár,
ref. lelkész.

Válasz a fenti nyílt levélre.

Vásárhelyi Boldizsár kolozsvári református lelkész és t. b. református esperes fenti nyílt-levelét szószerint közlöm. Miután azonban a „Kálvinista Világ“ az öntudatos kálvinizmus szelleméből és álláspontjából kifolyólag, a fenti nyílt-levelben elfoglalt állásponttal kibékíthetetlen ellentétben, sőt! ellenmondásban áll, — a nyílt-levelben foglalt gondolatokat nem hagyhatom válasz nélkül. De nem hagyhatom válasz nélkül azért sem, mert Isten előtt való felelősségem tudatában, kötelezettnek érzem magamat arra, hogy amikor egy református lelképásztor ilyen módon nézi ezt a kérdést, felmutassam, hogy a nyílt-levelben foglalt gondolatokkal szemben egy öntudatos református embernek milyen álláspontot kell elfoglalnia. Igyekezni fogok azonban arra, hogy a kérdéssel szemben eddig elfoglalt, az ügy érdekében szigorú és éles, de egyszermind tárgyilagos megítélési módnak ez alkalommal is érvényt szerezzek. Előre kell bocsátanom még azt is, hogy a szabadkőmivességre vonatkozó adataimat és benyomásaimat mind első forrásokból merítettem, a régi Magyarország különböző páholyainak eredeti kiadványaiból, amelyeknek egy tekintélyes gyűjteménye áll rendelkezésemre.

1. Először is felenem kell arra a megítélésre, hogy a szabadkőmivességre vonatkozó megállapításaim és következtetésem ellenkeznek az Evangelium szellemével. (T. i. azoknak a hangja.) — Ebben a vonatkozásban, meg vagyok győződve, hogy az „evangelium szelleme“ alatt is mást ért a levélíró és mást értek én. Hiszen a szabadkőmivességre vonatkozó felfogásbeli különbség is az ezen a ponton mutatkozó radikális különbségből következik. A levélíró az „evangelium szelleme“ alatt körülbelül azt érti, amit alább a szabadkőmivesség alapelveképpen állapít meg, t. i. az éles ellentétek kiküszöbölésére irányuló törekvést. Mi pedig az evangelium szelleme alatt, éppen az éles ellentétek kiemelésére irányuló kényszerítést értjük. Krisztus az Evangelium. *Krisztus az Isten Igéjének fegyverét hozta, hogy a mindenáron való békességet megsemmisítse, az Isten akarata szerint való békesség érdekében, hogy ne legyünk a hitlennel felemás igában, hogy ne szövetkezzék az igazság a hamissággal, hogy ne legyen közössége a világosságnak a sötétséggel, mert nincs egyezése Krisztusnak Béliállal!* (Máté ev. 10:34—36; Kor. lev. 6:14—18). Egyszer már lássuk meg öntudatosan, hogy az evangelium szelleme nem engedi meg, hogy lemondjunk Isten kijelentett akaratának törvényéről s romantikus hangulat-hullámban elnézzünk a hitlenségek és hálványozások felett, egy kis jótékonykodás fejében. „Mi egyezése Isten templomának hálványokkal? Mert ti az élő Istennek temploma vagytok, amint az Isten mondotta: Lakozom bennök és közöttük járok; és lészek nekik Istenök, és ők és én népem lesznek. Annak okáért menjetek ki közülök, és szakadjatok el, azt mondja az Úr (II. Kor. lev. 6:16—17).“ Az Evangelium szelleme az az éles és soha el nem törülhető határvonal, amely elválasztja a szent Isten akaratának életszféráját a még olyan nagyszerű elgondolásokkal és fellengző elhatározásokkal teli általános emberi életszférától. Milyen szomorú és kétségbeejtő dolog arra gondolnunk, hogy évtizedek hosszú során át akadtak hívő emberek, akik keresztyén aktivitásuk útját a legnagyobb százalékában hitetlen tagokból verbuválódott szabadkőmives páholyok „keletjén“ tudták csak megtalálni és kifejteni! Kérdem hát Vásárhelyi Boldizsártól, a református keresztyén lelképásztortól: Hát az evangeliumi keresztyénség nem elegendő alap-e a világban való szolgálatra, az árvák és özvegyek, az éhezők és nyomorgók istápolására? Az evangeliumi keresztyén élet nem tud hát több szeretetet fakasztani? A kálvinizmusnak: a református keresztyénségnek nincs hát elég átfogó ereje, hogy előítéletektől menten, a felekezetieskedés szellemét legyőző erővel tudjon szolgálni? Mert, ha ezekre a kérdésekre csak „nem“-mel tudunk felelni, akkor alakít-

suk át a templomokat szabadkőmives szentélyekké, ahol Krisztus „eszme“-vé finomul, mert ezzel az eszme-krisztussal könnyebben kijövünk, mint az Isten akarata előtt való feltétlen engedelmisséget-követelő élő Krisztussal! Ezt azonban meg vagyok győződve, Vásárhelyi Boldizsár sem akarja és ezt a következtetést velem együtt utasítja vissza. Akkor hát kersztýén hitünk erejében és közösségében keressük azt az átfogó akaratot, amely tud minden kikötés és minden mellétekintet nélkül szolgálni, mert hiszen a hit Istennek ereje. Ezt a gondolatot pedig annál erőteljesebben kívánom hangsúlyozni, mert a mi közös meggyőződésünk szerint, *csak azokon a jó cselekedeteken van áldás, amelyek hitből származnak, mert a jó nem önmagán, hanem Isten akaratán nyugszik!*

2. Elfogadom, hogy sok megállapításom sértő és bántó, — amint a nyílt-levél mondja, — de hozzá teszem, hogy az igazság mindig sértő és bántó, különösen ha a mi emberi igazságunknál nagyobb igazságból következik. Hogy ezt a szempontot alkalmazzuk, kérdezzük: Vajjon az emberiségre zúdult katasztrófa annak a következménye-e, hogy a szabadkőmivesség általános ember-szeretet elve nem érvényesült? Vajjon nem épen abból következett-e, hogy *csak ez az általános szeretet-elv érvényesült, amely egyik pillanathban ellágyult, de a másik pillanathban már türelmetlenül tört ki a legrutabb önzés formájában a Bihari Mór tv.-ek (testvérek) ajkán: „Igyekezünk mi is (t. i. a szabadkőmivesek) politikai s hatalmi sulyra szert tenni“ s igyekezünk a néppel való érintkezés útján találkozni a szociálistákkal, „hogy a szociálistáknak az egész országra kiterjedő szervezete legyen a mi végrehajtó közegünk.“* Ez a hatalomra való törekvés, amely kész embereket és csoportokat is eszközül felhasználni a saját céljaiért, ez zúdította reá a világra a katasztrófát. És ez az általános és nemzetközi szeretet-elv zúdította reánk, magyarokra, a legnagyobb katasztrófát, mert ez bontotta meg és ásta alá a nemzet erkölcsi ellentálló erejét. Ha végigforgatja valaki a szabadkőmives páholy-kiadványokat, megláthatja, hogy az a bíráló, amely az evangéliumi keresztyénség és világnézet, a történelmi hagyomány és szellem, a nemzeti érzés és a nemzeti élet, a hitvallásos nevelés és oktatás ellen irányul, az egyáltalában nem a szeretet, hanem a gyűlölet indulatából fakadt. Mi is bíráljuk az ezekhez a nagy erkölcsi értékekhez tapadó visszasságokat, sőt! élesebben és magasabb mérték alatt, de az érettük kétségbeeső szeretet javításának a vágyával. Ha nem állana előttünk a tiszta történelmi pragmatizmus világosságával az a tény, hogy a nemzeti élet szellem-erkölcsi egységét meg-*

rontó penész egyfelől épen a szabadkőmives páholyokból indult ki, talán nagyobb elnézéssel tudnók a szabadkőmivesség híg humanizmusát megítélni.

3. De rá kell térnem a nyílt-levél ama megállapítására, hogy a szabadkőmivességnek a „Kálvinista Világ“-ban adott megítélése egyéni megítélés, tehát nem fedi a református keresztyén hitvallási álláspontot. Nagyon sajnálom, hogy nincs terem arra, hogy felmutassam, hogy a kálvinizmus mennyire ellentmond minden általánosságban mozgó, tágkeblű és a szentimentális ellágyulástól csöpögő humanizmusnak. De megtettem ezt már másutt tudományos és építő célú tanulmányaimban és cikkeimben. A kálvinizmus nem bízik a természetes emberi jóságban, nem hisz a csak magára támaszkodó emberi akarat erejében, nem tudja komolyan venni a pusztán emberi érzelemből, vagy indulatból táplálkozó általános emberszeretetet. Ezért nem tűr meg semmiféle emberi bálványozást. A szabadkőmivesség megtűri, sőt „az emberiség“ eszményét az Isten helyébe ülteti, mert reá nézve, ez a kettő egy. A kálvinizmus szerint az Isten Isten, az ember ember s ezt a két egyenletet soha felcserélni nem lehet, tehát az ami emberi nem léphet az isteni helyébe, tehát Istennel semmiféle nagy emberi gondolat fel nem cserélhető. Az ember nem önmagán, hanem Isten akaratán nyugszik s az ember csak akkor valami, ha Isten szuverén szent akaratát alatt áll. Isten akaratát pedig nem egyes lángelmék, sem egyesületi lángelmék közössége meg nem állapíthatja. Isten akarata az Ő kijelentésében szól hozzánk, abban ragad meg. Isten kijelentése pedig a teljes Szentírásban szól hozzánk, de nem az emberi lelkesedés, vagy elragadtatás, nem is az emberi érzések és hangulatok légkörében, hanem a Szentlélek bizonyoságátételeiben. A szabadkőmivességet és a kálvinizmust: a református keresztyénséget összekeverni nem lehet, mert ez a kettő annyira ellentmond egymásnak, mint a víz és a tűz, mint a zavaros limonádé és a romlatlan, tiszta vér. Hiába hivatkozik Vásárhelyi Boldizsár testvérem arra, hogy Angliában a szabadkőmives páholyoknak tagjai a királyi házhoz tartozó hercegek is, sőt az egyház is képviselve van azokban, mert ez ugyan nem változtat álláspontunk igazságán. Miért nem hivatkozott arra, hogy pl. erdélyi református püspökök is voltak tagjai szabadkőmives páholyoknak? De ezzel az argumentációval sem tudott volna minket meggyőzni, mert a református keresztyénség igazsága felette áll még a püspökei tévedésének is. Mi csak sajnálni tudjuk azokat az idöket, amikor a hitbéli öntudatlanság olyan nagy volt, hogy a tiszta református gondolkodás útjáról olyan könnyen lesiklottak még nagy vezető férfiaink is. De hadd hivatkozzam arra a konkrét történelmi tényre, hogy

* Quo vadimus? Irta Bihari Mór tv. Bpest, Comenius □ (páholy) kiadása, 1920. 28—30 lapokon.

mihelyt megindult az erdélyi református egyházban az öntudatra ébredés kora s amint ennek éltető magvai a Ravasz László lelkében elsőnek kicsiráztak, szárba szökkentek és virágzásnak indultak, Ravasz László volt az első, aki már 1917-ben otthagyja a szabadkőmíves páholyt, sőt tervet dolgoz ki, hogy miképpen lehet megakadályozni, hogy református lelkészek és tanárok szabadkőmíves páholyokba beléphessenek.¹ Hogy mi lett ennek a tervnek a sorsa, nem tudom. De ma már nem is fontos, mert abban a reménységben élünk, hogy mind többen lesznek, akik a tiszta forrásvizet és talajvizet meg tudják különböztetni.

4. Úgy van: „mindeneket megpróbáljatok, a mi jó azt megtartsátok“ Ebből azonban nem az következik, hogy igyekezni kell bejutni a páholyokba. A mérgeket sem kell bejennünk, hogy megismerjük. Különbösen is az apostol ezzel a figyelmeztetéssel nem arra akar rábírni, hogy a tévelygéseknek oda adjuk magunkat, hanem épen arra, hogy *ne* adjuk oda magunkat. „Ti mindnyájan világosság fiai vagytok és nappal fiai: nem vagyunk az éjszakáé, sem a sötétségé! Ne is aludjunk azért, mint egyebek, hanem legyünk éberek és józanok.“ (I. Thess. 5:5—6.) Vigyázzunk, legyünk éberek és józanok, hogy meg ne tévesszenek minket a szentélyek oltáira helyezett Bibliák, mert az anti-krisztusok a Krisztus alakjában szeretnek megjelenni!

Tavaszy Sándor.

Előjegyzési felhívás: Kálvin János: Ujszövetségi Kommentárjára.

Az „Ifjú Erdély“ kiadóhivatala Isten segítségével kiadja magyar fordításban *Kálvin János írásmagyarázata ujszövetségi részének*, — mely a Kálvin írásmagyarázata felét teszi ki, — magyar fordítását a Kálvin magyar nyelven megjelent művei fordítóinak ki nem adott kéziratái, valamint újonnan készült fordítások nyomán, a kritikai szöveg alapján.

A munka kb. 250 íven (4000 oldal) három év alatt jelenik meg, évenként két 5—600 oldalas kötetben, de csak abban az esetben, ha legalább 500 előjegyző jelentkezik. Az egész munka ára előjegyzés esetében Romániában 2500 Lei, Magyarországon 120 Pengő, Csehszlovákiában 700 korona és Jugoszláviában 1300 Dinár.

E munka könyvárusi forgalomba nem fog kerülni és így később, könyvkereskedések útján nem lesz beszerezhető.

Az előjegyzési határidő 1930. április 30.

Az első kötet megjelenési határideje: 1930. december hava.

Ezen vállalkozásnak nem üzleti nyeresz-

¹ Kálvinista Szemle, Bpest, 1921. évi májusi száma.

kedés a célja, hanem a kegyelmes Isten dicsőségének szolgálata azáltal, hogy Kálvinnak, Isten ez alázatos szolgájának igehirdetését a mai idők embere számára is hozzáférhetővé tegye.

Kolozsvárt, 1930. április hava.

Az „Ifjú Erdély“ kiadóhivatala.

Az elharapózott szennyirodalom és a nemzeti becsület.

Az elmúlt hetekben egyik kolozsvári peron-lap, amely nagy előszeregettel gázol bele magyar társadalmunk vezetőinek becsületébe, nem kisebbet, mint a mi nagy nemzeti költőnk: Szabolcska Mihályt és fiát, dr. Szabolcska Lászlót választotta ki támadása céltáblájául. Az apát és fiát a temesvári egyházközség belső életével kapcsolatosan olyan gonosz rágalomokkal igyekszik befeketíteni, hogy minden nemes gondolkozású ember megirtózik s döbbenve kérdi, hogy már ez is lehetséges? Hova forduljunk védelemért? Vajjon mit tehetünk ez ellen az aljas terror ellen? Nincs más módja a védelemnek, mint a sajtóper. Ez azonban rendszerint úgy elhúzódik, hogy végül is feledésbe megy az egész ügy. Vagy pedig, ami a leggyakoribb Romániában, jön egy amnesztia rendelet, amely utját vágja az egész processusnak s akkor még ez az utolsó védelem is elvész az egyéni tisztességet kereső félre nézve. Abban a helyzetben vagyunk, hogy pár hét előtt szerzett személyes tapasztalatok alapján mondhatjuk el, hogy a temesvári egyházközségben példaadó, szép gyülekezeti munka folyik. A városi iparos, kereskedő ifjúságnak olyan keresztyén szellemű szervezete van, amilyennel talán egyetlen városi gyülekezetünk sem dicsekedhetik. A gyülekezet egészében olyan gondos pásztorációban részesül, amely örömmel tölt el. Szabolcska Mihály úgy megalapozta ezt a gyülekezetet, hogy a legmostohább viszonyok között is élni és virágozni fog, fia annyi szeretettel és komoly igyekezettel irányítja, hogy az egyházközség folytonos növekvésben van. S most akad egy nyomtatvány, amely belegázol ezeknek a tiszteletreméltó embereknek a munkájába s egy méltatlan presbiter, sőt egy „lelkésztestvér“ segítségével megpróbálja őket erkölcsi jellemükben befeketíteni. Mit tehetünk egy ilyen esetben, amely egész kálvinizmusunk, sőt egész magyarságunk ellen irányul? Nincs más módja a védekezésnek, mint az általunk már többször hangsúlyozott nemzetfegyelem érvényesítése, amely az ilyen lapokkal szemben, az egész magyarságot egységes magatartásra kötelezi. *Nemzeti becsületünk megköveteli, hogy a magyar szó segítségével terjesztett idegen és ellenséges szellem rontó hatásai ellen védekezzünk.*

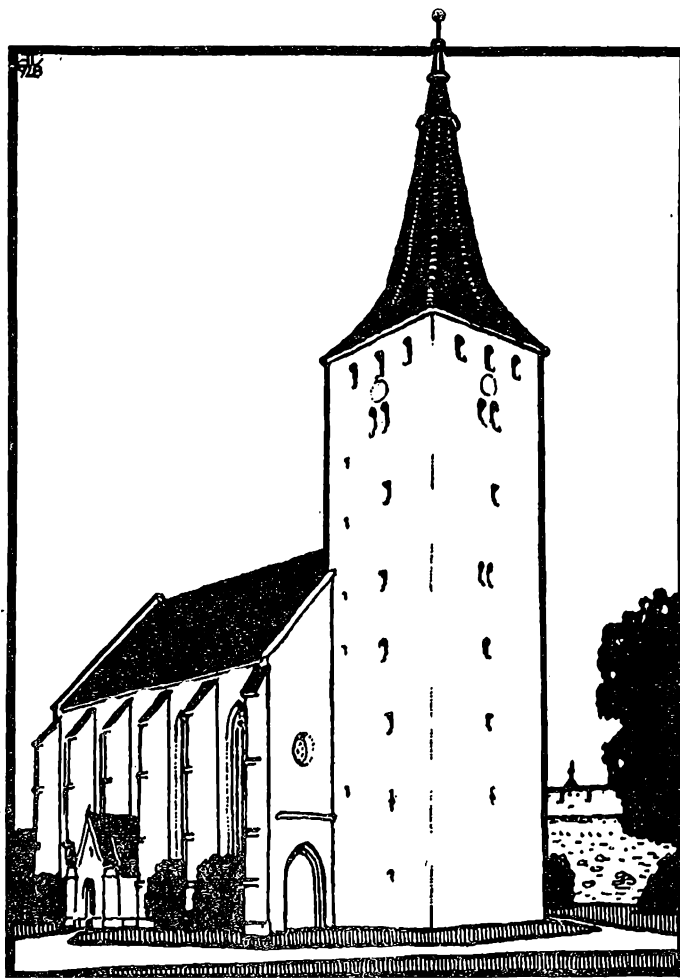
T. S.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

Debreczeni László: Erdélyi református templomok és tornyok. Örömmel üdvözljük ezt a fiatal erdélyi művészt, akiben méltán köszönhetjük a fiatal, mindinkább öntudatosabb Erdélyt, mely végre is elérkezett oda, hogy nyitott szemekkel lássa és nézze önmagát. Ezen kétségtelenül nagyjelentőségű „self-made-man“-nek a művészi útja Kós Károlyon keresztül vezet, akit kétségtelenül kiváló erdélyi művészei közé lehet sorolni. — Kós hozta el nekünk a kulturőnértékelésnek azt a nyugati koncepcióju formáját, mely a letűnt korok szellemét — mint a legműveltebb kifejezők egyikéből — az architektúrából idézi. Kós magvetése Debreczeniben méltó gyümölcsözésre talált, technikai felkészültsége, leszűrdött stílusa, művészi koncepciója és látása már is oly erős-gű, hogy méltán lehet őt — fiatal-sága dacára is — a kész és legerdélyibb tekintetű művészek sorába állítani. Ő egyike azoknak az erdélyi fiataloknak, akitől a legtöbbet várunk, mert a legfáradhatatlanabbak és legerősebbek közé tartozik. A Debreczeni könyvében felsorakozó képek, mind a mieink: református, erdélyi és magyar kulturdokumentumokat szemléltetnek, az előttünk járt sok évszázados Erdély munkájának örökbecsű értékeit mutatják meg nekünk. Megható, hogy mily fáradhatatlan lelkesedéssel vándorolta végig a művész, a falvak, városok hosszú sorait, elrejtett zúgait, hogy megörökítse azokat a szinte elfelejtett és elrejtett örökségszerű emlékeket, melyekhez különösen ma fűzik erős kötelek az erdélyi embert. Elbűjt falvak tornyocskái, cintermek, haranglábak, méltóságos emelkedésű, súlyos templomok, stílusos épületek, a legszebb összeválogatásban csoportosulnak itt, hogy képet nyerjünk arról, hogy mi az erdélyi stílus, és hogy csődbe jutott építészettünk (melyet izlésünkkel együtt

a nyugati kulturimport rontott el) ismét megtalálhassa azt az utat, melyet ez a föld, ez a tradíció, ez a szellem: Erdély tőlünk a legjogosabban megkíván. Az album kiállítás: izlésesen finom és nemesen egyszerű, min Debreczeni színes nyomású rajzai is. E mind annyiunk számára nagyértékű mű, hogy megszületett, nagymértékben köszönhető az Erdélyi Ref. Egyházkerületnek is, mely megadta Debreczeninek az anyagi lehetősége ahhoz, hogy ez a munka a köz elé kerüljön. A gyönyörű, izléses tokban elhelyezett 50 színes lap, az Erdélyi Ref. Egyházkerület iratterjeztő irodájában kapható és rendelhető meg, Kolozsvár, Király-utca 52. Ára 400 leu N—s.

Az Ifjú Erdély áprilisi száma Külmiszióval foglalkozik. Testvérlapunk ezen és a húsvét utáni megjelenő számát melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. A májusi szám alap gondolata: az erdélyi szellem, amely egy körkérdésre adott feleletekből fog állani. E lap cikkei: Ravasz László, Makkai Sándor, Kós Károly, Reményik, Molter, Bartalis, Szentimre Áprily, Jancsó Elemér, Bányai János, Csefő Sándor és mások.

REF. TEMPLOM · NAGYENYED

Debreczeni L.: Erdélyi ref. templomok és tornyok c. művéből.

A következő sorokban azokkal a darabokkal akarunk foglalkozni, melyek jelenleg Erdély színpadain futnak. Dario Nicodemi: *Hajnalban, délben, este*. Ez a darab, mely a németországi és pesti színpadokon is sokáig műsoron volt, bizonyítja azt, hogy van még közönség, mely örömet talál izléses és nem pikantériákkal túlfűtött darabban. A darab meséje: mese. Egy szerelem kezdődik hajnalban, folytatódik délben és befejeződik este. Közben idillikus, finom jelenetek, melyeknek szépségét jó színpadi világitással különösen fel lehet fokozni. A darab végig szellemes és tempós. Szórakoztat, és a heppyyendel kielégít. A ma futó sok rossz darab között ez igazán jó. — *Az első feleség*. A történet és a darab pergése francia szellemességtől duzzad, de a mód, ahogy az író kezeli, az angol finomság és közismert jóízűség bizonyítéka. A szerző kerüli mindenütt azt, amit angolul shockingnak és magyarul talán malacságnak neveznénk. A legeredetibb figurája a darabnak, a címszereplő első feleség, aki dacára annak, hogy elvált asszonyként él a mai modern társadalomban, mégis megőrzi a házasságnak tisztá eszményét. Ez az igazán kedves darab megérdemli a közönség érdeklődését. — Hunyady Sándor: *Júliusi éjszaka*. A darab középpontja forró júliusi éjszakan történő szerelmi affaire egy fiatal gróf és egy szobaleány között, ami egy készülő boldogtalan házasságot semmisít meg és egy boldog házasságot hoz létre. A darab dekadens főúri milliőben játszódik le, végig fullasztó, túlfűtött, mint egy júliusi éjszaka. Kár, hogy Hunyady Sándor, akinek szociális érzéke a darabban itt-ott felcsillan, ezt a tulajdonságát művészileg nem értékesíti eléggé. Aki a darabot nem látta, sokat nem veszített. — *Huzd rá cigány*. Farkas Imre operettje. A darab eredeti címe: A királyné rózsája. Szentimentális bécsi udvari milliőben egy gróf, kissasszony beleszeret a szilaj székeley Nemere báróba; a házasságot a királynő hozza létre; a fiatal asszony azonban az erdélyi mulatozó főúrak között nem érzi jól magát, amikor a királynő meglátogatja a boldogtalan asszonyt, vissza kell vinnie Bécsbe. Bécs varázsa rövid ideig tart, a harmadik felvonás happiend. Muzsikája magyaros, végre egy darab, amiből a jazz-ördítés hiányzik. A legendás emléktű Erzsébet királynőnek alig állítottak eddig szebb emléket. Messzé kimagaslík ez az operett a mai könnyű fajsúlyú pikantériára és jazz-örjögésre felépített operettek közül például — *Systers* — és a *Martos—Huszka Katica* c. operettjével együtt melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe.

Fehér árnyak. Whites Shadows. — A film sujtje abból az emberszeretéből táplálkozik, amelyiknek kritikai nézőpontja nem az emberek színe, hanem ez: Mindnyájan egy test vagyunk a Krisztusban. Ez a film leplezetlenül tárja elénk a „kultúrának“ átkos következményei, és azt a nemes naivságot, amelyben emberebb az ember, legalább annyira emberi, mint amennyire az állat szól a kultúra vívmányaival dicsekedő emberből. A technika vívmányai állatit termelnek ki az emberből, ezért „fehér árnyak“ ők más színű embertársaik életében. — Megrázó tragédiát, bár kissé amerikai ízű igazságszolgáltatást árul el *Fehér párdúc* c. Hawaii szigeteken játszódó film, amelyben a legjobb amerikai karakter-színész: Leon Chanley felejthetetlenül játsza félvérű leányáért aggódó apát. — Az első németnyelvű beszélő film a Titanic megrázó tragédiáját elénk játszó *Atlantic* c. talán a legjobb a felsoroltak között s habár küzd a hangos film technikai nehézségeivel, mégis az utolsó jelenet olyan megrázó erejű — a biztos halálba nézők a süllyedő hajón könnyezve éneklik: Jobban tied Uram, s mintegy utolsó életténykedésként mondják el együtt a Miatyánkot, — hogy mindenkinek könnyeket csal a szemére. A film nagyszerű színészek kezében van, Thomas író alakító F. Kortner és egy fiatal apát alakító F. Lederer játéka felejthetetlen. — A fent elsorolt filmeket olvasóinknak nyomtatékosan ajánljuk figyelmébe.

N. és N.

Magyarországon a 40 főiskolának, amelyek között van 4 tudományegyetem, 1 közgazdasági tudományegyetem, 1 műegyetem, 17 hittudományi főiskola, 3 jogakadémia, 5 gazdasági főiskola és 9 egyéb főiskola, — összesen 16323 hallgatója volt az elmúlt tanévben.

A debreczeni református egyházközség főgondnokává Vásáry István polgármestert választották meg. Összesen 2986 szavazatot adtak le, ebből Vásáry 2984 szavazatot kapott.

Siámban 16518 zárda falai között 213.000 buddhista szerzetes él. Mivel Siámnak 10 millió lakosa van, minden 47 emberre jut egy barát.

Magyarországon a népjóléti miniszteriumban tartott értekezleten elhatározták, hogy az egész országra kiterjedő szegény katasztert állítanak be, hogy összeírassák a munka- és kereséktelen szegényeket.

Bécs város népjóléti ügyosztálya 600 szegény gyermeknek három hónapra keresztül ingyen ebédet ad.

A szent-galleni kanton új törvényei szerint 16 éven aluli ifjú és leány, még felnőttek kíséretében nem mehet mozi előadásra. Ezzel szemben gondoskodtak, a hatóság által jóváhagyott tárgyú ifjúsági mozielőadásokról.

Az Egyesült-Államok volt elnöke a szűkszavúságáról híres Calvin Coolidge vállalkozott arra, hogy az Egyesült-Államok történetét rövidre fogva úgy, hogy minden fontos esemény benne legyen, 500 szóban megírja.

Magyarországon legnépesebb város Budapest után Szeged 124.347 lakossal, utána következik Debrecen 107.978, Kecskemét 78.546, Hódmezővásárhely 62.321 és Miskolc 58.760.

Magyarországon egy különös tehetségű festő tünt fel. Benedek Péternek hívják, református magyar ember, aki soha senkitől sem tanult rajzolni, sem festeni; földművesből s illetve napszámosból lett neves festőművész, akit munkája után nem csak Magyarországon, de már külföldön is előnyösen ismernek.

Bulgáriában új törvényjavaslatot nyújtottak be, mely szerint sofförnek, vasutasnak, 20 éven aluli egyéneknek szeszestiltat kiszolgáltatni tilos. A javaslat szerint nemcsak a részeg embert büntetik meg, hanem azt is, akinek a kocsmájában szeszest italt kapott.

Protestans misszionárius az egész világon 35.000 működik és ebből csak kettő magyar.

A londoni egyetem baccalaureatusi fokozattal tüntette ki egyik bantu törzsből (Afrika) származó szercecsen hallgatóját. Ez az első eset, hogy londoni egyetemen afrikai benszülött fokozatot nyert.

Dr. Makkai Sándor református püspök folyó évi február hó 25-től március 2-ig Gyulafehérvárt tartozkodott, ahol a református hitélet alapvető kérdéseiről tartott mindennap előadást.

A pápai gimnázium igazgatósága a kolozsvári református Theológus ifjúság által kiadott „Ifjú Erdély” részére 250 leut küldött be a következő kísérő levél kapcsán: „Kedves erdélyi Testvéreinknek a magyarság fenntartása érdekében az ifjúság körében kifejtett erőfeszítését nagy elismeréssel és rokonszenvvel figyeljük s együttérzésünk kifejezése gyanánt a kezünkre bízott református vallású tanítványaink körében egy ifjúsági istentiszteleten perselyt tettünk ki, amelybe 8 P. (azaz 250 lei) gyűlt össze spontán adakozásból. Ezt az összeget az Ifjú Erdély anyagi helyzetének megerősítése végett a mai postán utalványoztuk, hangsúlyozzuk, hogy érette semmiféle ellenszolgáltatásra (pl. a lap küldése) nem számítunk. Fogadják ezt a nemzeti összetartozás csekély szimbóluma gyanánt azzal a szeretettel, aminővel mi küldjük.” Közreadtuk ezt az értékes levelet minden kommentár mellőzésével, mert az összetartozandóságunk mellett hitvallást tevő levél nem szorul dicséretre, avagy magyarázatra, annak minden sora magáért beszél.

A temesvári református egyház Ifjúsági Egyesülete folyó évi március 1. és 2-án tartotta még igen nagy érdeklődés mellett két napos konferenciáját. E konferenciát dr. Tavaszy Sándor kolozsvári ref. theol. igazgató és dr. Imre Lajos theol. tanár, valamint Szabolcska László temesvári ref. lelkész vezették és résztvettek azon az Ifjúsági Egyesület 5 bibliaköre és a Temesvárt szolgáló székely leányok bibliaegetése. A minden tekintetben igen jól sikerült konferen-

ciát egy tartalmas és változatos programmal összeállított ünnepély zárta be.

A magyar kultuszminiszter rendeletet bocsátott ki, melyben elrendelte, hogy a magyar ifjúságot a hadirokkantak megbecsülésének a szellemében kell nevelni és az iskolák különös gondot kell fordítsanak a rokkant hősök iránti tisztelet és megbecsülés ápolására.

A hódmezővásárhelyi református egyházközség március 9-én a városháza közgyűlési termében vallásos estélyt rendezett.

A Debreczeni Csapó-utcai református egyházrészt gyűlésének határozata szerint a presbyterek kötelesek évenként egyszer-kétszer, de ha szükséges többször is, az egyháztagokat végiglátogatni.

Egerben megkezdtek a református templom építését. 1848 előtt szerződésileg kikötött joga volt Egernek megtagadni a protestánsok letelepedését. 1862-ben már református leányegyház alakult, ma pedig az egeri anyaegyház építi templomát.

A debreczeni református Ispótlály fennállásának és megszakítás nélküli működésének 401-ik évfordulóját az ispotályi templomban folyó évi március 9-én kegyeletes emlékünneppel ülte meg.

A protestáns munkások és munkaadók kiküldöttai: Amelink hollandiai és Haas svájci protestáns vezeték körutjokban meglátogatták Magyarországot is.

A Népszövetség, melynek még nem volt zászlaja, pályázatot tüzött ki, egy zászló tervezetre, amelyen a világ leghíresebb iparművészei vettek részt. A beérkezett tervrajzokat a brüsszeli iparművészeti múzeumban állították ki. Az eredmény nem volt kielégítő. Valószínűleg új pályázatot fognak kiírni.

Az arizonai csillagvizsgáló intézet a Naprendszerünk kilencedik bolygóját fedezte fel, amely Földünkön legalább is négyszázszor nagyobb és pályájának bejárásához hozzávetőlegesen háromszázévtendő szükséges. A felfedezés tulajdonképpen ez év január 21-én történt, de az obszervatórium vezetősége a felfedezését addig nem akarta nyilvánosságra hozni, míg megállapításait nem vette alapos számítások révén, ellenőrzés alá.

Dr. Makkai Sándor református püspök folyó évi március 15—16-án a bukaresti református magyarság körében időzött. Ezen idő alatt meglátogatta az egyházközség vezető embereit, résztvett az ottani elemi és vasárnapi iskolás gyermekek műsoros ünnepélyén, majd bibliai magyarázatot tartott a református nőszövetségi és bibliakörök, valamint a Kóos Ferencz kör és diákosztály bibliakörei együttes imaóráján. Márc. 16-án, vasárnap a bukaresti ref. templomban, melynek az alapkövét 1863 március 26-án rakták le, — az ígét hirdette. Majd részt vett a presbyteri konferencián és a vallásos estélyen előadást tartott.

Áprily Lajos az Erdélyből eltávozott kiváló költő, budapesti református főgimnáziumi tanár most tartotta székfoglalóját a Kiszalud-Társaságban. — Prohászka, az elhunyt katolikus püspökről emlékezett meg, mint akinek ott az örökébe lépett.

A nagyszebeni és udvarhelyi egyházmegyék lelkeszei és tanítói 1930 március hó 20-án Segesvárt csendes napot tartottak.

A kiskunhalasi református egyházközség a házi istentiszteletek tartását vezette be. Az előre értesített családoknál a hívek összegyűlnek és rendszeresen megtartják istentiszteletüket.

Az ujjpesti református lelkészi hivatal felkérte a táncmulatságokat, bálakat rendező egyesületeket és társaságokat, hogy a református egyház lelkészeit, vallásitanítóit, a védnők és pártfogók kijelölésénél mindenkor mellőzzék, mert a református lelkészi hivatással ellenkezik, a mai szomorú időkben tartott vitalgalmak rendezésének pártfogása és védelme.